

Kostnader för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning 2008

I denna promemoria beskrivs huvudmannens kostnader för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning kalenderåret 2008. Uppgifter som redovisas är bland annat kostnader totalt, kostnad per barn/elev, kostnad per kostnadsslag t.ex. lokalkostnader och undervisningskostnader.

Uppgifter om kostnader och intäkter för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning har för kommuner i allmänhet lämnats från barn- och ungdomsförvaltningen (eller motsvarande) av personal som arbetar med ekonomiska frågor inom dessa verksamheter. Insamlingen av uppgifter har sedan 1999 års insamling samordnats med SCB:s insamling av uppgifter om kostnader för all kommunal verksamhet, det s.k. räkenskapssammandraget (RS).

Promemorian inleds med ett avsnitt som sammanfattar kommunernas kostnader totalt i samtliga verksamhetsformer, därefter följer ett avsnitt i respektive verksamhetsform som beskriver verksamhetsformens kostnader. Uppgifterna jämförs med 2007 och till viss del, i de flesta verksamhetsformerna, även tio år tillbaka.

Uppgifterna redovisas indexerat där index i de flesta avsnitten har basår 1999. Samtliga jämförelser av kostnader har fastprisberäknats med hjälp av KPI om inget annat anges.

Innehåll

Totala kostnader för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning 2008 3

Andel av den kommunala sektorn	3
Kostnader för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg	4
Kostnader för skolväsendet	5
Prisutvecklingen	6

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg 7

Förskola	7
Kostnad per barn	7
Kommunal ersättning till enskild förskola	8

Familjedaghem	10
Kostnad per barn	10
Kommunal ersättning till enskilt familjedaghem	11

Fritidshem	12
Kostnad per barn	12
Kommunal ersättning till enskilt fritidshem	13

Öppna verksamheter 14

Avgiftsfinansieringsgraden	14
----------------------------	----

Förskoleklass	15
Totala kostnader	15
Integrationen mellan förskoleklass, grundskola och fritidshem	16
Enskild anordnare	16

Grundskolan	17
Totala kostnader	17
Kostnader per elev	17
Kostnadsslag per elev i kommunal grundskola	18
Kostnad per elev i fristående och kommunala grundskolor	19
Kostnadsslag för kommunala och fristående grundskolor	20
Elevavgifter	20

Obligatorisk särskola	22
Totala kostnader	22
Kostnad per elev	23
Kostnadsutvecklingen över tid	24
Skillnader i kostnad mellan kommuner	24

Specialskolan	25
Totala kostnader	25
Kostnad per elev	26
Kostnadsutvecklingen över tid	27

Gymnasieskolan	28
Totala kostnader	28
Kostnad per elev	29
Kostnad för undervisning	30
Kostnad för lokaler	30
Kostnad för läromedel	30
Kostnad för elevvård och skolmåltider	31

Gymnasiesärskola	32
Totala kostnader	32
Kostnad per elev	33
Kostnadsutvecklingen över tid	34
Skillnader i kostnad mellan kommuner	34

Kommunal vuxenutbildning (komvux)	35
Totala kostnader	35
Kostnad per heltidsstuderande	36
Kostnaden per elev i landstingens komvux	37

Särvux	38
Totala kostnader	38
Kostnad per elev	38
Kostnadsutvecklingen över tid	39
Skillnader i kostnad mellan kommuner	39

Svenskundervisning för invandrare (sfi)	41
Totala kostnader och kostnad per elev	41

Kompletterande utbildningar	42
Total kostnad och kostnad per årselevplats	42

Totala kostnader för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning 2008

Under verksamhetsåret 2008 uppgick den totala kostnaden för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning till 194,1 miljarder kronor. Jämfört med 2007 har kostnaden ökat med 2,9 miljarder kronor i fasta priser, vilket motsvarar en ökning på 1,5 procent. Av den totala kostnaden utgörs 68 procent (131,6 miljarder kr) av kostnader för skolväsendet och 32 procent (62,5 miljarder kr) av kostnader för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Av de totala kostnaderna för skolväsendet år 2008 var 112 miljarder kronor kostnader för verksamhet med kommunal huvudman. Det innebär att drygt 85 procent av den totala kostnaden för skolväsendet utgörs av kommunernas kostnader, vilken är samma andel som 2007. Den resterande kostnaden på 19,5 miljarder kronor är kostnader för verksamhet med fristående, statlig eller landstingskommunal huvudman. En stor del av de övriga huvudmännens kostnader finansieras emellertid av kommunerna.

Andel av den kommunala sektorn ¹

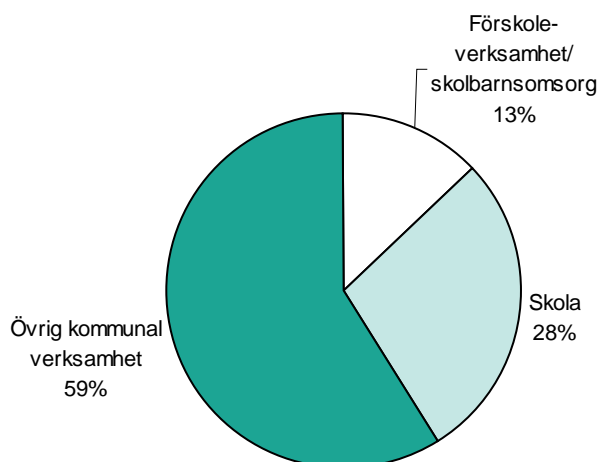
Förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning utgör en väsentlig del av den kommunala sektorns verksamhet. Kostnaderna för dessa verksamheter motsvarar 41 procent av kostnaden för den kommunala sektorn som uppgick till knappt 475 miljarder kronor ². Av kommunernas totala kostnader svarade förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg för 13 procent medan skolans andel uppgick till 28 procent, vilket är i princip oförändrat jämfört med 2007. I dessa kostnader ingår även ersättningar till andra anordnare och huvudmän.

Samtidigt har antalet inskrivna barn och elever i förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning ökat med 5 000 barn jämfört med 2007, från 2 232 000 till 2 237 000. Inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg finns flest barn i förskolan och inom skola och vuxenutbildning finns flest elever i grundskolan.

¹ Uppgifterna som redovisas i detta avsnitt är från kommunernas kostnadsredovisning (RS) som samlas in och bearbetas av Statistiska Centralbyrån (SCB).

² Kostnaden avser kommunernas egentliga, dvs. skattefinansierade, verksamhet.

Diagram 1. Förskoleverksamheten/skolbarnsomsorgens och skolans andelar av den kommunala sektorns totala kostnader (475 miljarder kr) 2008

Kostnader för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Förskoleverksamhet vänder sig till barn som inte börjat skolan och bedrivs i form av förskola, familjedaghem och öppen förskola. Skolbarnsomsorg tar emot barn som börjat skolan och bedrivs i form av fritidshem, familjedaghem och öppen fritidsverksamhet för 10–12-åringar. Från 1 juli 2009 ersattes begreppet familjedaghem av pedagogisk omsorg. Här används dock fortfarande begreppet familjedaghem eftersom statistiken avser år 2008.

Kommunerna är sedan 1995 skyldiga att tillhandahålla förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg för barn i åldrarna 1–12 år i den utsträckning som behövs för att föräldrarna ska kunna förvärvsarbeta eller studera eller om barnet har ett eget behov av verksamheten. Skyldigheten har under 2001–2003 utökats att gälla även förskoleverksamhet för barn till arbetslösa eller föräldralediga samt allmän förskola för alla fyra- och femåringar.

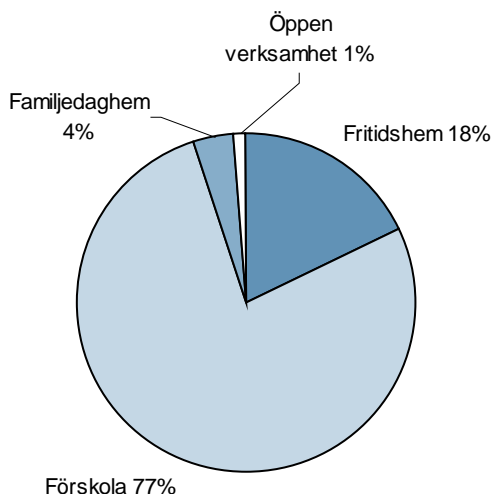
Hösten 2008 fanns 803 500 inskrivna barn i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Av de inskrivna barnen fanns 54 procent i förskolan, 43 procent i fritidshem och 3 procent i familjedaghem.

Av verksamheternas totala kostnader står förskolan för den största delen, 77 procent 48,2 miljarder kronor år 2008. Kostnaderna för fritidshemmen är 11,3 miljarder kronor (18 procent) och för familjedaghemmen 2,5 miljarder kronor (4 procent). De öppna verksamheterna, dvs. öppen förskola och öppen fritidsverksamhet, utgör endast 1 procent av kostnaden för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Dessa verksamheter kostade 0,5 miljarder kronor.

Jämfört med verksamhetsåret 2007 är den totala kostnaden för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorgen drygt 3 procent högre i fasta priser. Kostnaden för förskola, fritidshem och öppen förskola har ökat jämfört med föregående år, medan kostnaden för

familjedaghem och öppen fritidsverksamhet har minskat.

Diagram 2. Fördelning av den totala kostnaden för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorgen (62,5 miljarder kr) mellan olika verksamhetsformer 2008

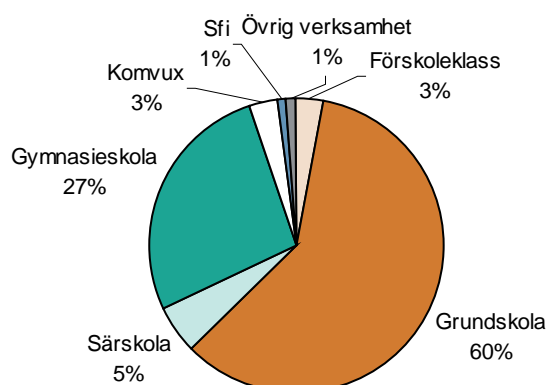
Kostnader för skolväsendet

Skolväsendet består av elva skolformer, varav grundskolan är den största. Läsåret 2008/09 fanns 1 433 300 elever i förskoleklass, grund-, sär- och gymnasieskolor samt särsvux och kompletterande utbildningar. I komvux, sfi fanns 244 200 elever läsår 2007/08.

År 2008 kostade grundskolan 78 miljarder kronor, vilket motsvarar 60 procent av den totala kostnaden för skolväsendet. Gymnasieskolan står för 27 procent (36 miljarder kr), komvux för 3 procent (3,7 miljarder kr), särskolan för 5 procent (6,8 miljarder kr) och svenskundervisning för invandrare (sfi) för 1 procent (1,5 miljarder kr). Särsvux, specialskolan samt kompletterande utbildningar utgör tillsammans knappt 1 procent (1 miljard kr)³. Förskoleklassen, kostade 4,5 miljarder kronor, vilket motsvarar 3 procent av den totala kostnaden för skolväsendet.

³ I Diagram 3 redovisas särsvux, specialskolan, sameskola och kompletterande utbildningar som övrig verksamhet

Diagram 3. Fördelning av den totala kostnaden för skolväsendet (131,6 miljarder kr) mellan olika verksamhetsformer 2008

Skolväsendets totala kostnader har ökat med knappt 1 procent (1 miljarder kr) mellan 2007 och 2008.⁴ Ökningen beror till stor del på en ökad kostnad för gymnasieskola. Även för särskola och sfi har de totala kostnaderna ökat jämfört med föregående år, medan kostnad för grundskolan var oförändrad. Däremot har kostnaderna minskat för förskoleklass och komvux.

Prisutvecklingen

När man studerar kostnadsförändringen för en verksamhet över tid bör man ta hänsyn till prisutvecklingen för att göra tidigare års kostnader jämförbara med de kostnader som finns idag. Detta kan göras på flera sätt. Det alternativet som vi valt är att använda konsumentprisindex (KPI), ett vedertaget mått som något förenklat justerar kronans värde för inflationsförändringar och därmed räknar om tidigare års kostnader till dagens penningvärde.

Kostnader som har justerats med hjälp av KPI kan jämföras med kostnader för andra konsumtionsvaror, tjänster eller verksamheter i samhället som helhet. Ett annat motiv till att använda KPI vid jämförelser är att det inte finns några helt tillförlitliga prisindex för de olika verksamheterna.

⁴ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

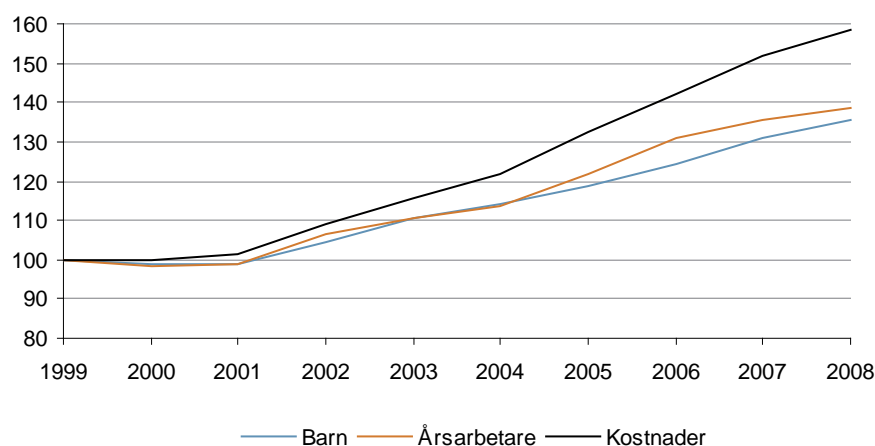
Utbyggnaden av förskolor och fritidshem var stor under hela 1990-talet samtidigt som verksamheterna utsattes för omfattande besparingar. I dag motsvarar tillgången på platser för barn 1–5 år och för skolbarn i åldrarna 6–9 år i stort sett efterfrågan. De flesta barn i förskoleåldrarna deltar i förskoleverksamhet. Det innebär att platsbehovet följer befolkningsutvecklingen på ett annat sätt än tidigare. Demografiska faktorer såsom t.ex. förändringar i födelsetal eller in- och utflyttning påverkar nu direkt behovet av förskoleverksamhet i kommunen eller kommundelen.

Förskola

Mellan 2007 och 2008 ökade den totala kostnaden för förskolan med 4 procent till 48,2 miljarder. Samtidigt ökade det genomsnittliga antalet inskrivna barn med 5 procent.⁵ Det innebär att kostnaden per inskrivet barn, 112 500 kr, i stort sett var oförändrad jämfört med 2007.

Den totala kostnaden för förskolan har ökat successivt under flera år. Sedan 1999 har kostnaderna ökat med 58 procent i fasta priser⁶. Under samma period ökade antalet barn med 36 procent och personalen, räknat i antal årsarbetare, med 39 procent.

Diagram 4. Total kostnad, antal årsarbetare samt antal inskrivna barn i förskola, 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)⁷

Kostnad per barn

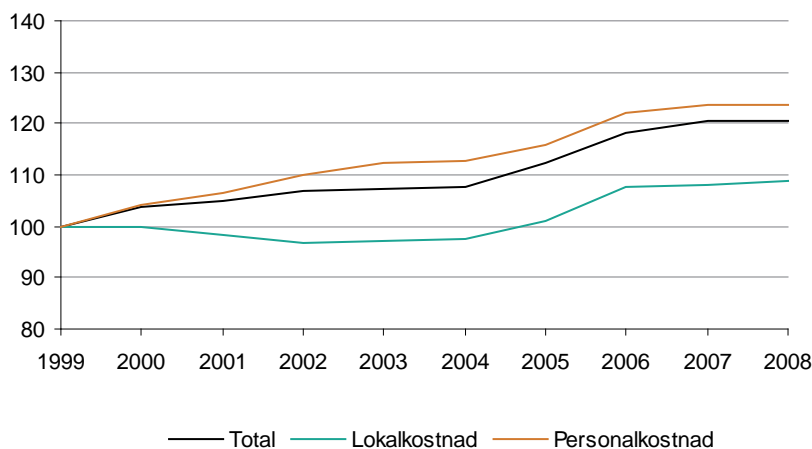
År 2008 var kostnaden per inskrivet barn i kommunala förskolor i genomsnitt 116 600 kronor. Spridningen mellan olika kommuner var emellertid ganska stor. Åtta av tio kommuner hade en kostnad som låg i ett intervall mellan 100 300 och 127 200 kronor. Många kommuner låg dock samlade i ett ännu mindre intervall. Storstadskommuner var den kommungrupp där kostnaden per inskrivet barn var högst, 131 000 kronor.

⁵ Det genomsnittliga antalet inskrivna barn har beräknats utifrån ett medeltal av inskrivna barn mät datum oktober 2007 och mät datum oktober 2008.

⁶ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

⁷ Uppgifterna om antal årsarbetare samt antal inskrivna barn är hämtade från insamlingen 15 oktober varje år.

Diagram 5. Kostnad per inskrivet barn i förskola totalt och fördelat på personal- och lokalkostnader 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser). Kommunal verksamhet

Sedan 1999 har kostnaderna per inskrivet barn i kommunala förskolor ökat med 21 procent. Kostnaderna för personal har ökat med 24 procent, medan kostnaderna för lokaler endast har ökat med 9 procent.

I de kommunala förskolorna stod personalkostnaden 2008 för 74 procent av den totala kostnaden, samma andel som 2007. Lokalkostnader utgjorde drygt 13 procent, en oförändrad nivå jämfört med året innan.

Förskolans personal- och lokalkostnader skiljer sig något åt mellan olika kommungrupper. Personalkostnaden per inskrivet barn var högst i storstäder (91 900 kr) och lägst i pendlingskommunerna (81 700 kr). Även lokalkostnaderna var högst i storstäder (17 500 kr) medan de var lägst i glesbygdskommuner (13 000 kr).

Kommunal ersättning till enskild förskola

Förskolor i enskild regi blev vanligare under 1990-talet. År 2008 var 18 procent av alla barn i förskolor inskrivna i en verksamhet i enskild regi, en liten ökning jämfört med 2007.

Det går inte att jämföra kostnaderna för enskilda och kommunala förskolor. För enskilda förskolor finns det endast uppgifter om kommunal ersättning till verksamheten, inte om den totala kostnaden för den. Enskilda förskolor finansierar sin verksamhet inte enbart med kommunala bidrag utan även med föräldraavgifter och ibland även med oavlönade arbetsinsatser från föräldrar.

Den genomsnittliga kommunala ersättningsgraden till enskilda förskolor uppgick till 77 procent av kommunernas egna kostnader. Eventuella avgiftsintäkter, andra bidrag och intäktskällor inkluderas inte i detta mått, vilket försvårar möjligheten att bedöma om de enskilda förskolorna får ett skäligt bidrag från kommunen.

Den kommunala ersättningen till enskilda förskolor motsvarade 89 400 kronor per inskrivet barn, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med 2007.

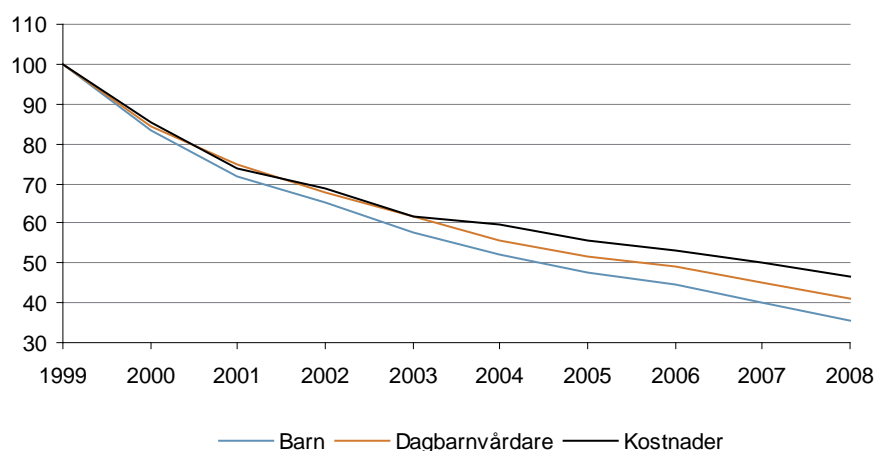
Under 2002, dvs. omedelbart efter maxtaxans införande, ökade den kommunala ersättningen till enskild verksamhet med 17 procent. Denna ökning var större än tidigare år och hänger sannolikt till stor del samman med införandet av maxtaxan. Skolverket har gjort bedömningen att kommunerna sammantaget har ersatt de enskilda förskolorna för det eventuella avgiftsbortfall som maxtaxan inneburit. Sedan 2001 har såväl antalet barn som personaltätheten ökat i enskilt bedrivna förskolor. Dessutom ökade kommunernas genomsnittliga ersättning till enskilda förskolor mer än den genomsnittliga kostnaden för kommunala förskolor mellan 2001 och 2003. Skolverket har genomfört en fallstudie av enskilda förskolors årsredovisningar och verksamhetsberättelser för att få en bild av hur förskolornas ekonomiska förutsättningar har påverkats av maxtaxan. Förskolorna i fallstudien uppvisar stor variation när det gäller ekonomiskt resultat under år 2001–2003, men de flesta förbättrade sina resultat under perioden.

Familjedaghem

År 2008 uppgick de totala kostnaderna för familjedaghem till 2,5 miljarder kronor. Detta är en minskning med 7 procent sedan året innan⁸. Samtidigt minskade det genomsnittliga antalet inskrivna barn med 10 procent. Det innebär att kostnaden per inskrivet barn, 93 900 kr, ökade med 3 procent jämfört med 2007.

I takt med att allt färre barn är inskrivna i familjedaghem fortsätter den totala kostnaden för familjedaghem att minska. Sedan 1999 har kostnaderna för familjedaghem minskat med 54 procent. Antalet barn i familjedaghem har samtidigt minskat med 64 procent och antalet dagbarnvårdare med 59 procent.

Diagram 6. Total kostnad, antal dagbarnvårdare samt antal inskrivna barn i familjedaghem, 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)⁹

Kostnad per barn

Kostnaden per inskrivet barn i kommunala familjedaghem ökade med 4 procent mellan 2007 och 2008, till 94 600 kronor. Sedan 1999 har kostnaden per inskrivet barn i kommunala familjedaghem ökat med 33 procent.

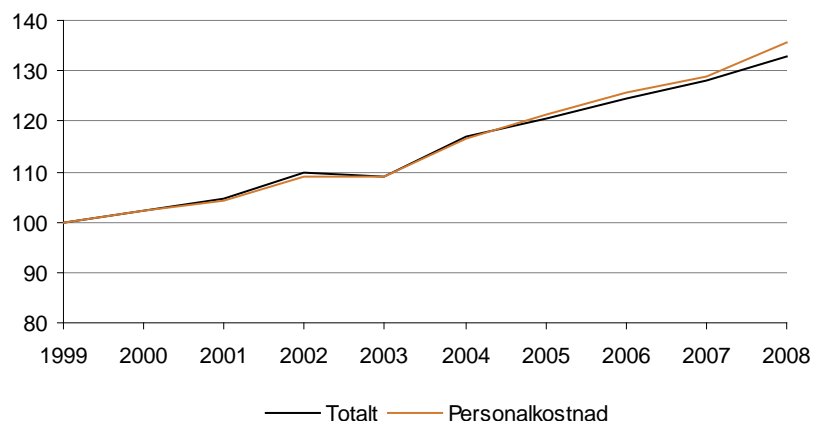
Förortskommuner var den kommungrupp som hade högst kostnad för kommunala familjedaghem. I dessa kommuner var kostnaden för kommunala familjedaghem per inskrivet barn 102 700 kronor år 2008. Spridningen mellan enskilda kommuners kostnader är förhållandevis stor. För 8 av 10 kommuner låg kostnaden per inskrivet barn i kommunala familjedaghem i intervallet 74 900–117 700 kronor. Det stora flertalet kommuner låg dock samlade i ett mindre intervall.

Personalkostnaderna utgjorde 86 procent av den totala kostnaden för kommunala familjedaghem 2008. Den andelen var ungefär lika stor som året innan. Sedan 1999 har personalkostnaderna per inskrivet barn i familjedaghem ökat med 35 procent, vilket är ungefär samma ökning som de totala kostnaderna per inskrivet barn.

⁸ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

⁹ Uppgifterna om antal årsarbetare samt antal inskrivna barn är hämtade från insamlingen 15 oktober varje år.

Diagram 7. Kostnad per inskrivet barn i familjedaghem totalt och fördelat på personalkostnader 1999–2008 (index där 1999 = 100, fasta priser). Kommunal verksamhet

Kommunal ersättning till enskilt familjedaghem

Andelen enskilda familjedaghem har ökat kontinuerligt sedan 1990-talet. År 2008 var 17 procent av alla barn i familjedaghem inskrivna i en verksamhet i enskild regi.

För enskilda familjedaghem finns det endast uppgifter om kommunal ersättning till verksamheten, inte om den totala kostnaden för den. Enskilda familjedaghem finansierar sin verksamhet inte enbart med kommunala bidrag utan även med föräldraavgifter.

Den genomsnittliga kommunala ersättningsgraden till enskilda familjedaghem uppgick till 91 procent av kommunernas egna kostnader. Eventuella avgiftsintäkter, andra bidrag och intäktskällor inkluderas inte i detta mått, vilket försvårar möjligheten att bedöma huruvida de enskilda familjedaghemmen får ett skäligt bidrag från kommunen.

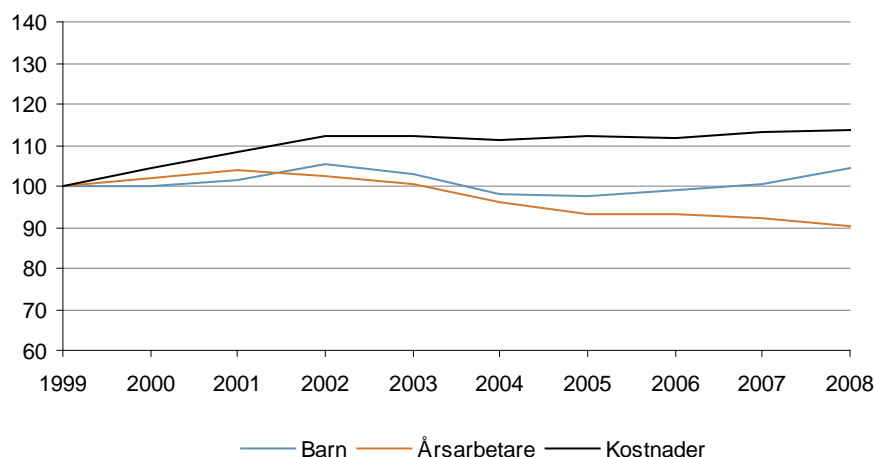
Den kommunala ersättningen till enskilda familjedaghem var 86 100 kronor per inskrivet barn 2008. Det är en ökning med 4 procent jämfört med föregående år.

Fritidshem

År 2008 var den totala kostnaden för fritidshem 11,3 miljarder kronor. Det är ungefär samma kostnad som året innan¹⁰. Det genomsnittliga antalet inskrivna barn ökade dock med drygt 2 procent. Det innebär att kostnaden per inskrivet barn, 33 200 kr, minskade med 2 procent jämfört med 2007.

Den totala kostnaden för fritidshem har ökat med 14 procent sedan 1999. Under samma period ökade antalet barn med 4 procent samtidigt som personalen, räknat i antal årsarbetare, minskade med 10 procent.

Diagram 8. Total kostnad, antal årsarbetare samt antal inskrivna barn i fritidshem, 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)¹¹

Kostnad per barn

Kostnaden per inskrivet barn i kommunala fritidshem var 33 600 kronor 2008, en minskning med 2 procent jämfört med 2007. I ett längre perspektiv, sedan 1999, har kostnaden per inskrivet barn ökat med 5 procent.

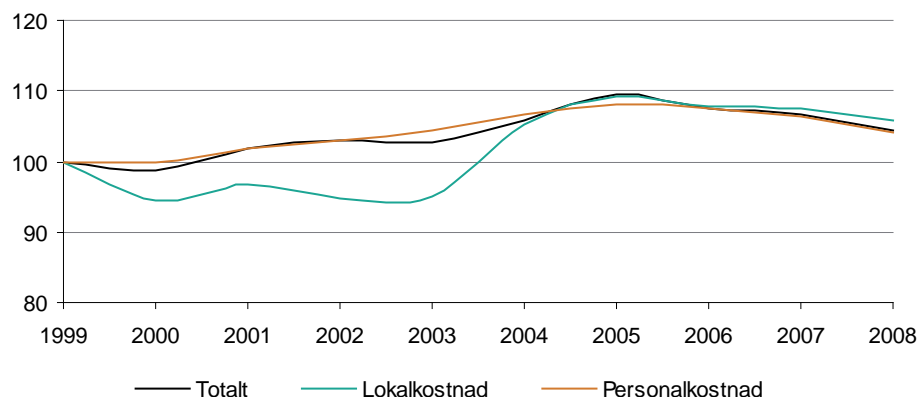
Spridningen mellan enskilda kommuners kostnader var förhållandevis stor. Det stora flertalet kommuner låg dock samlade i ett mindre intervall. För 8 av 10 kommuner låg kostnaden per inskrivet barn i kommunala fritidshem i intervallet 26 300–43 100 kronor. Störst kostnad för kommunala fritidshem hade glesbygdskommuner.

Av kostnaderna för kommunala fritidshem 2008 stod personalkostnaden för 73 procent. Lokalkostnaderna utgjorde 16 procent av den totala kostnaden. Dessa andelar var oförändrade jämfört med året innan.

¹⁰ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

¹¹ Uppgifterna om antal årsarbetare samt antal inskrivna barn är hämtade från insamlingen 15 oktober varje år.

Diagram 9. Kostnad per inskrivet barn i fritidshem totalt och fördelat på personal- och lokalkostnader 1999–2008 (index där 1999 = 100, fasta priser). Kommunal verksamhet

Kommunal ersättning till enskilt fritidshem

Fritidshem i enskild regi blev vanligare under 1990-talet. År 2008 var 9 procent av alla barn i fritidshem inskrivna i en verksamhet i enskild regi, en oförändrad nivå jämfört med 2007.

För enskilda fritidshem finns det endast uppgifter om kommunal ersättning till verksamheten, inte om den totala kostnaden för den. Enskilda fritidshem finansierar sin verksamhet inte enbart med kommunala bidrag utan även med föräldraavgifter och ibland även med oavlönade arbetsinsatser från föräldrar.

Den genomsnittliga kommunala ersättningsgraden till enskilda fritidshem uppgick till 87 procent av kommunernas egna kostnader. Eventuella avgiftsintäkter, andra bidrag och intäktskällor inkluderas inte i detta mått, vilket försvårar möjligheten att bedöma huruvida de enskilda fritidshemmen får ett skäligt bidrag från kommunen.

Den kommunala ersättningen till fritidshem i enskild regi var 29 400 kronor per inskrivet barn under 2008. Det är ungefär samma nivå som året innan.

Under 2002, dvs. omedelbart efter maxtaxans införande, ökade den kommunala ersättningen till enskild verksamhet med 17 procent. Denna ökning var större än tidigare år och hänger sannolikt till stor del samman med införandet av maxtaxan.

Öppna verksamheter

Den öppna förskolan vänder sig till barn som inte är inskrivna i förskolan och deras medföljande föräldrar. Verksamheten byggdes ut snabbt under 1980-talet och som flest fanns 1 644 öppna förskolor 1991. Mellan 1994 och 2004 försvann nästan 900 verksamheter. Under senare år har antalet öppna förskolor legat i stort sett konstant. Hösten 2008 fanns det 476 öppna förskolor, 21 fler än året innan.

För 10–12-åringar är öppen fritidsverksamhet enligt skollagen ett alternativ till inskriven verksamhet (dvs. fritidshem och familjedaghem). År 2008 hade endast 72 kommuner i landet sådan verksamhet, en ökning med tre kommuner jämfört med 2007. Totalt fanns 580 avdelningar, vilket var en minskning med 25 enheter jämfört med 2007.

De öppna verksamheterna svarar för en liten del av kostnaderna för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. År 2008 uppgick kostnaden för öppen fritidsverksamhet riktad till 10-12 åringar till 184 miljoner kronor, en minskning med 1 procent jämfört med 2007. Resurserna till öppen förskola uppgick till 290 miljoner kronor, en ökning med 3 procent sedan 2007.

Avgiftsfinansieringsgraden

Kommunerna finansierar förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen med statsbidrag, egna medel och föräldraavgifter. Statsbidragen är i huvudsak generella.

Den del av bruttokostnaden som bekostas med föräldraavgifter, den s.k. avgiftsfinansieringsgraden, fördubblades under 1990-talet och var under åren 1999–2001 drygt 18 procent. De allt högre avgiftsnivåerna och de stora avgiftsskillnaderna mellan kommunerna var några av orsakerna till att systemet med maxtaxa infördes 2002. Maxtaxan, som är frivillig för kommunerna, innebär att avgifterna bestäms till en viss angiven procentandel av föräldrarnas inkomst upp till ett högsta tak. Det första året tillämpade alla kommuner utom två maxtaxa, därefter har alla kommuner anslutit sig.

Till kommuner som tillämpar maxtaxa utgår ett statsbidrag på totalt 3,16 miljarder kronor per år. Bidraget konstruerades för att kompensera för minskade avgiftsintäkter i samband med att maxtaxan infördes. Det utgår även ett bidrag till kvalitetssäkrande åtgärder. Bidraget omfattar totalt 500 miljoner kronor per år och ska användas till personalförstärkning och/eller kompetensutveckling. Större delen av bidraget (ca 80 procent) har gått till personalförstärkningar i förskolan.

År 2002, samma år som maxtaxan infördes, sjönk avgiftsfinansieringsgraden till 11 procent. Under 2008 uppgick den till 10 procent. Avgiftsfinansieringsgraden var högst i fritidshem. År 2008 täckte föräldraavgifterna 16 procent av kostnaderna i fritidshem, att jämföra med 8 procent i förskola och 10 procent i familjedaghem. Jämfört med 2007 var avgiftsfinansieringsgraden oförändrad i alla verksamheter.

Förskoleklass

Förskoleklassen är en frivillig skolform inom det offentliga skolväsendet. Verksamheten ska betraktas som undervisning i samma mening som övriga skolformer. Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) gäller även förskoleklassen. Utbildningen i förskoleklass ska stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång. Förskoleklassen är obligatorisk för kommunerna genom att alla sexåringar ska erbjudas plats under minst 525 timmar. För barnen är deltagandet frivilligt.

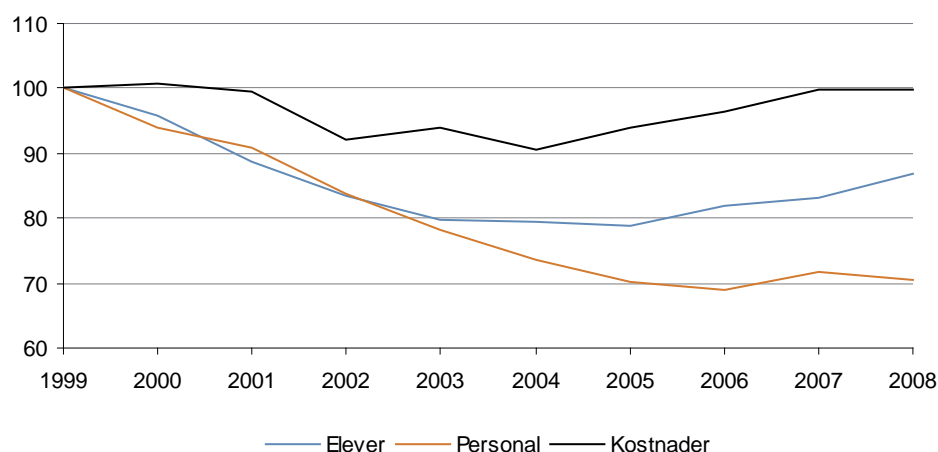
Totala kostnader

Den totala kostnaden för förskoleklass uppgick år 2008 till 4,5 miljarder kronor (inkl. kostnad för fristående förskoleklass och nystartade och nedlagda förskoleklasser). Det motsvarar 2 procent av skolväsendets totala kostnader. Kostnaden för verksamhet med kommunal anordnare utgör 91 procent av den totala kostnaden för förskoleklass. Den genomsnittliga kostnaden per elev i förskoleklass i kommunal regi uppgick till 47 400 kronor. Jämfört med år 2007 innebär det en minskning med 3 procent¹².

Läsåret 2008/09 var 94 600 elever inskrivna i förskoleklass. Jämfört med 2007 har det totala antalet elever som är inskrivna i förskoleklass ökat med 3 procent. Merparten av eleverna i förskoleklass är sex år, men det förekommer även fem- och sjuåringar i förskoleklass. Antalet elever i förskoleklass påverkas i mycket stor omfattning av antalet sexåringar i befolkningen.

Läsåret 2008 fanns det 6 300 årsarbetare (dvs. anställda omräknat till heltidstjänster) i arbete med elever i förskoleklass. Detta innebär en minskning av antalet anställda med 2 procent jämfört med föregående läsår. Av alla årsarbetare fanns 10 procent i förskoleklass hos enskild eller fristående anordnare. Andelen av de anställda som arbetar hos sådana anordnare har ökat.

Diagram 10. Total kostnad, antalet lärare (heltidstjänster) samt antal elever i Förskoleklass 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

¹² Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges

Integrationen mellan förskoleklass, grundskola och fritidshem

Förskoleklassen finns ofta i grundskolans lokaler och personalen arbetar i arbetslag tillsammans med personal från andra verksamheter. På grund av att förskoleklassen på många håll är integrerad, såväl personal- som lokalmässigt med grundskola och fritidshem, har uppgiftslämnarna ibland tvingats göra skattningar och schablonmässiga fördelningar av kostnader för både personal och lokaler. Uppgiftslämnarna är många och det är rimligt att anta att deras skattningar och fördelningar genomförts på olika sätt. Resultaten för förskoleklass bör därför tolkas med viss försiktighet.

Totalt var antalet elever i förskoleklass och grundskola i kommunal regi 930 000 varav 33 procent även gick i fritidshem. Den totala kostnaden för dessa tre verksamheter uppgick till 83 miljarder kronor och kostnaden per elev var 89 300 kronor. År 2007 var antalet elever 950 000. Den totala kostnaden har minskat med 1 procent (fasta priser) jämfört med 2007 och kostnaden per elev ökat med 2 procent.

Enskild anordnare

Av eleverna i förskoleklass gick 9 procent i verksamhet som anordnas av annan än kommunen. Förskoleklass kan bedrivas i enskild regi, dvs. som fristående förskoleklass eller på entreprenad. Den kommunala ersättningen för elever hos enskild anordnare var i genomsnitt 45 600 kronor per elev, vilket är 4 procent lägre än genomsnittskostnaden per elev i kommunal förskoleklass.

Grundskolan

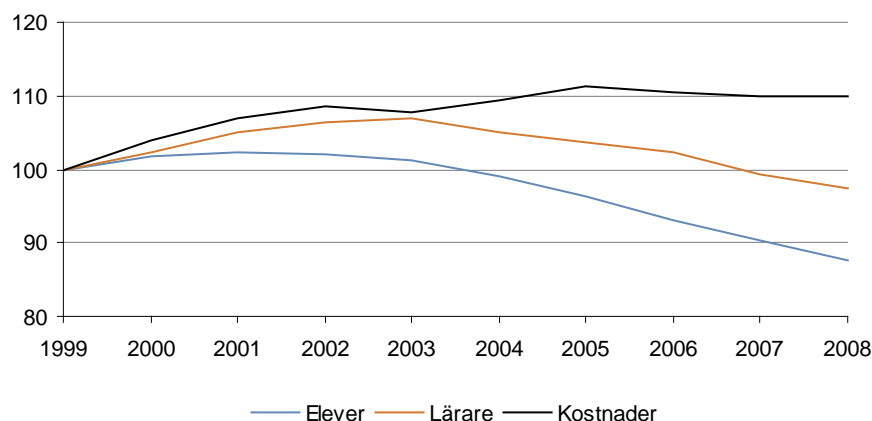
Enligt skollagen är barn mellan 7 och 16 år som är bosatta i Sverige skolpliktiga. Som ett komplement till detta fick föräldrar år 1991 rätt att begära att deras barn skulle få börja skolan vid sex års ålder. Denna rätt utvidgades från 1 juli 1997 så att kommuner är skyldiga att bereda sexåringar plats i grundskolan om vårdnadshavarna så önskar.

Totala kostnader

Den totala kostnaden för grundskolan år 2008 var 78 miljarder kronor¹³, vilket är en marginell minskning jämfört med föregående år¹⁴. Under första hälften av 1990-talet genomfördes det kraftiga besparingar inom skolan. Sedan 1996 ökade de totala resurserna till grundskolan med 37 procent fram till 2005. Av den totala kostnaden år 2008 avsåg 71 miljarder kommunal grundskola inklusive skolskjuts. Kostnaden för fristående grundskola var 6,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 9 procent av den totala kostnaden.

Läsåret 2008/09 fanns det 929 400 elever i grundskolan. Läsåret 2001/02 var kulmen på den ökningen av elevantalet som pågått sedan 1990-talets början, då var elevantalet 1 059 100. Kommande år kommer elevantalet att fortsätta minska och når sin botten om tre år. Antalet tjänstgörande lärare (exkl. korttidsanställda) i grundskolan var 88 800 personer Läsåret 2008/09, en minskning med 1 700 sedan föregående år. Den genomsnittliga tjänstgöringsgraden var 85,9 procent. Det betyder att antalet lärare omräknat till heltids-tjänster var 76 300.

Diagram 11. Total kostnad, antalet lärare (heltidstjänster) samt antal elever i Grundskolan 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

Kostnader per elev

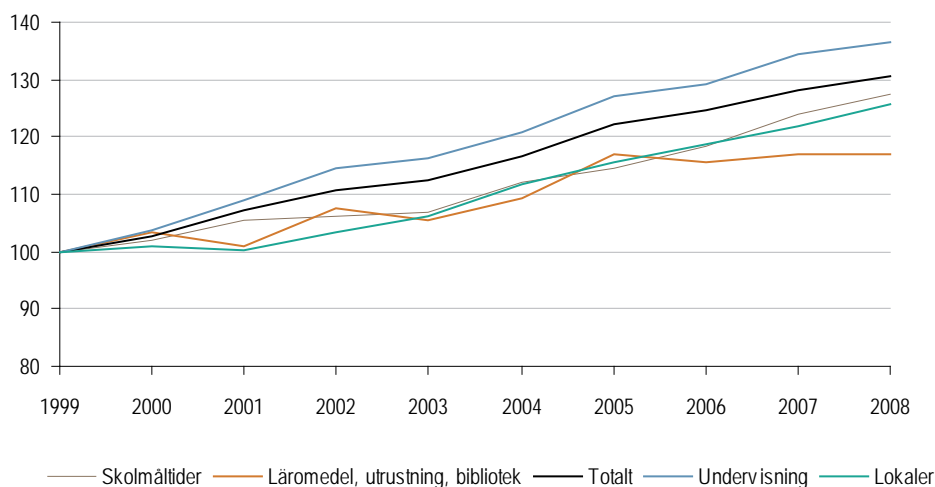
Kostnaden per elev ökade med 2 procent mellan 2007 och 2008 i fasta priser. År 2008 kostade en elev i kommunal grundskola 81 300 kronor¹⁵. Görs en jämförelse längre tillbaka i tiden, mellan åren 1999 och 2008 ökade kostnaden per elev med 31 procent. År 2001 var kostnaden per elev för första gången högre än 1991.

¹³ Inklusive kostnad för skolskjuts och nystartade och nedlagda fristående skolor.

¹⁴ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges

¹⁵ Exklusive kostnad för skolskjuts.

Diagram 12. Kostnad per elev i kommunal grundskola, totalt och fördelat på olika kostnadsslag, 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

I Diagram 12 visas utvecklingen mellan åren 1999 och 2008 av kostnaden per elev och några olika kostnadsslag i kommunal grundskola. Kostnaden för skolmältider och läromedel har ökat med 27 respektive 17 procent. Kostnaden för undervisning har ökat med 36 procent, lokalkostnaden har ökat med 27 procent.

Kostnaden för undervisning utgör drygt hälften av de totala kostnaderna per elev. Undervisningskostnaden per elev har ökat i förhållande till 1999 med 36 procent. År 1999 var lärartätheten 7,6 lärare per 100 elever medan år 2008 har lärartätheten ökat till 8,4. Kostnadsökningen har dock inte medfört någon markant högre lärartäthet utan beror i stället till stor del på en högre lönenivå inom sektorn.

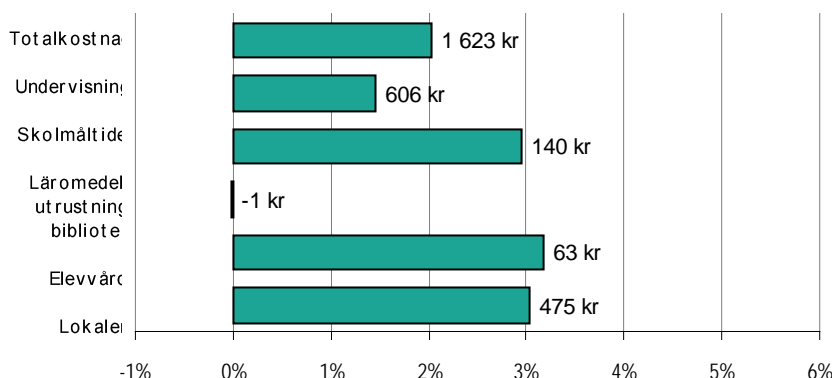
Lokalkostnaden, som utgör en femtedel av totalkostnaden, minskade mellan 2000 och 2001 med 1 procent. Sedan 2002 har lokalkostnaden ökat med mellan 3 till 5 procent per år.

Kostnaden för läromedel, utrustning och skolbibliotek utgjorde 4 procent av den totala kostnaden d.v.s. samma som förra året. Mellan 1999 och 2008 ökade denna kostnaden med 17 procent. Kostnaden för skolmältider utgör sex procent av den totala kostnaden. Kostnaden har i stort sett ökat kontinuerligt från år 1999 till 2008 med mellan 2 och 5,5 procent per år.

Kostnadsslag per elev i kommunal grundskola

I Diagram 13 visas förändringarna mellan 2007 och 2008 av kostnaden i kommunal grundskola för undervisning, skolmältider, läromedel m.m., elevvård samt den totala kostnaden per elev.

Diagram 13. Procentuell och absolut förändring av kostnad per elev i kommunal grundskola, totalt och för olika kostnadsslag, mellan 2007 och 2008, fasta priser

I kommunala grundskolor ökade resurserna till undervisning med drygt 1 procent jämfört med föregående år och kostnaden för undervisning uppgick till 42 100 kronor per elev. Kostnaden för elevvård ökade med 3 procent och uppgick till 2 050 kronor per elev. Kostnaden för elevvård uppgår till 3 procent av den totala kostnaden. Kostnaden för läromedel m.m. var 3 000 kronor per elev. Kostnaden för skolmåltider ökade med 3 procent och var 4 900 kronor per elev. Mellan 2007 och 2008 ökade lokalkostnaden med 3 procent till 16 100 kronor per elev. Totalt ökade kostnaden per elev med 2 procent till 81 300 kronor per elev.

Skillnaden i kommunernas kostnad per elev är dock stor, mellan 65 500–111 700. Nio av tio kommuner har i genomsnitt en kostnad på 91 200 kronor per elev.

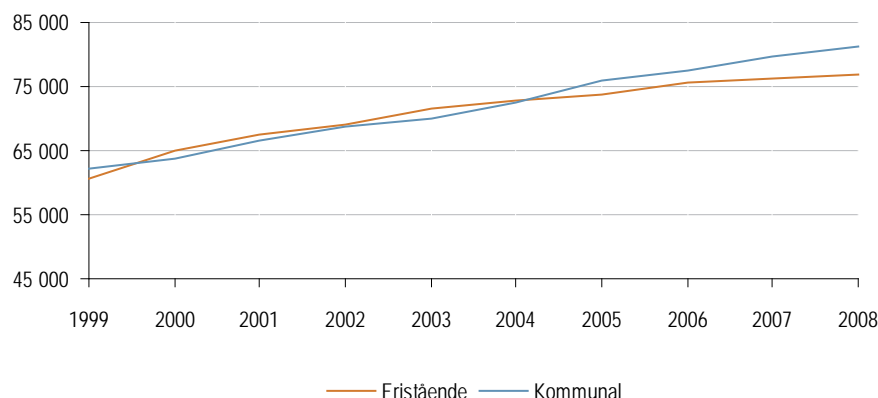
Kostnad per elev i fristående och kommunala grundskolor

Antalet elever i fristående grundskolor¹⁶ var 89 444, vilket var en ökning med 4 procent jämfört med år 2007. Samtidigt ökade den totala kostnaden för fristående grundskolor med 7 procent. År 2008 kostade en elev i fristående grundskola i genomsnitt 77 000 kronor, vilket är en ökning från föregående år med 1 procent fasta priser. Notera att fristående skolor saknar avdragsrätt för mervärdeskatt.

I diagram 14 visas utvecklingen av den totala kostnaden per elev för kommunal respektive fristående grundskola mellan åren 1999 och 2008. Av diagrammet framgår att sedan 1999 har en elev i fristående grundskola kostat ungefär lika mycket som en elev i kommunal grundskola. År 2000 var kostnaden per elev för första gången högre i fristående grundskola än i kommunal grundskola. Fristående skolor hade högre kostnader per elev fram till 2004.

¹⁶ I gruppen fristående grundskolor ingår riksinternatskolor och internationella skolor. I elevantalet ingår inte elever i nystartade fristående grundskolor, dvs skolor som inte har haft verksamhet under hela 2007.

Diagram 14. Kostnad per elev i kommunal respektive fristående grundskola 1999–2008, fasta priser

Fristående grundskolor finansierar sin verksamhet i huvudsak genom bidrag från elevernas hemkommuner. Ersättning per elev till fristående grundskolor var i genomsnitt 65 500 kronor år 2008 en minskning med 4 procent jämfört med 2007. Dessa bidrag täcker 85 procent av de fristående grundskolornas totala kostnader per elev 2008.

Kostnadsslag för kommunala och fristående grundskolor

Jämfört med kommunala grundskolor har fristående grundskolor i genomsnitt lägre kostnader per elev för undervisning, elevvård, lokaler och övriga kostnader¹⁷. Däremot var kostnader per elev för skolmåltider samt läromedel m.m högre.

Jämfört med kommunala grundskolor är kostnaden för läromedel, utrustning och skolbibliotek per elev 1 200 kronor högre i fristående grundskolor. År 2008 var kostnaden för elevvård 650 kronor högre per elev i kommunal grundskola än i fristående grundskola.

Elevavgifter

Utbildningen vid fristående grundskolor som har rätt till bidrag av hemkommunen ska enligt 9 kap. 7 § skollagen vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. Motsvarande gäller för fristående särskolor.

Enstaka kostnader får inte uppgå till mer än belopp i storleksordningen:

- 300 kr för en studieresa
- 100 kr för ett studiebesök
- 100 kr för aktiviteter kopplade till idrott och hälsa (friluftsdag)
- 100 kr för klasskassa för en termin (frivillig schablonsumma i förväg).

¹⁷ Alla övriga kostnader som inte ingår i ovanstående kostnadsslag, t.ex. SYV-verksamhet, skolledning, administration och kostnad för kompetensutveckling så som kursavgift (exkl. lönekostnader).

Bestämmelserna om avgifter begränsar i huvudsak möjligheten att belasta utbildningen med obetydliga kostnader som ett enskilt inslag i utbildningen. Kommunen och skolan måste därför särskilt uppmärksamma om samma elever belastas med kostnader vid ett flertal tillfällen under ett läsår. Belopp som var för sig skulle bedömas som obetydliga enligt skollagen kan tillsammans strida mot skollagens bestämmelser om en i princip avgiftsfri skola. Kommunen måste göra en helhetsbedömning av samtliga kostnader som belastar en elev under ett läsår.

Skolinspektionen accepterar en kostnad på 75–100 kr per dag för måltider på studieresa, en kostnad som eleven annars själv skulle ha bekostat. När det gäller studieresor på flera dagar kan det bli höga belopp för den enskilda eleven. Det måste huvudmannen och skolan överväga innan den bestämmer om en resa.

Obligatorisk särskola

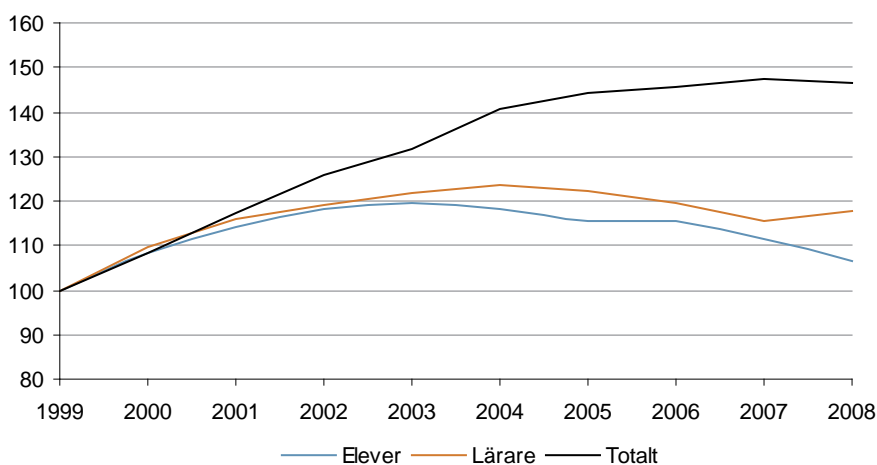
Barn som bedöms att inte kunna nå grundskolans mål för att de har en utvecklingsstörning ska erbjudas skolgång i den obligatoriska särskolan. Det gäller också barn som fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada samt barn med autism eller autismliknande tillstånd.

Till den obligatoriska särskolan räknas grundsärskolan och tränings-skolan. Tränings-skolan är avsedd för elever som inte klarar undervisningen i grundsärskolan. Utöver den skolplikt som gäller för barn mellan 7–16 års ålder har eleverna i obligatoriska särskolan rätt till ett tionde frivilligt skolår för att komplettera utbildningen.

Totala kostnader

År 2008 uppgick kommunernas totala kostnader för den obligatoriska särskolan till knappt 4,2 miljarder kronor, en minskning med knappt 1 procent jämfört med föregående år.¹⁸ Antalet elever har ökat med 6 procent mellan 1999 och 2008. Från och med 2004 syns en minskat ökningstakt av de totala kostnaderna i diagram 15. Detta kan bland annat förklaras av ett minskat elevunderlag samt att antalet lärare (omräknat till heltidstjänster) minskat under perioden. Ungefär 13 300 elever var mottagna i den obligatoriska särskolan år 2008 och drygt 3 000 lärare arbetade där.

Diagram 15. Total kostnad, antalet lärare (heltidstjänster) samt antal elever i obligatoriska särskolan 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

Bland de olika kostnadsslagen ökade kostnaden för undervisning mest i jämförelse med 2007, en ökning med drygt 1 procent. Undervisningskostnaderna är det största kostnadsslaget och står för mer än hälften av de totala kostnaderna. Det näst största kostnadsslaget, övriga kostnader, minskade med 2 procent mellan 2007 och 2008. Här ingår bland annat kostnader för SYV-verksamhet, skolledning, administration och kostnader för kompetensutveckling såsom kursavgifter men inte lärarlöner eller löner till vikarier.

¹⁸ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges. I denna PM redovisas enbart kostnader för den kommunala särskolan. Utöver de kostnader som redovisas här finns kostnader för kommunala ersättningar till landsting och fristående skolor, 163 281 tkr för obligatorisk särskola.

De totala kostnaderna för läromedel, elevvård och skolmåltider minskade mellan 2007 och 2008. Dessa kostnadsslag står tillsammans för cirka 5 procent av de totala kostnaderna.

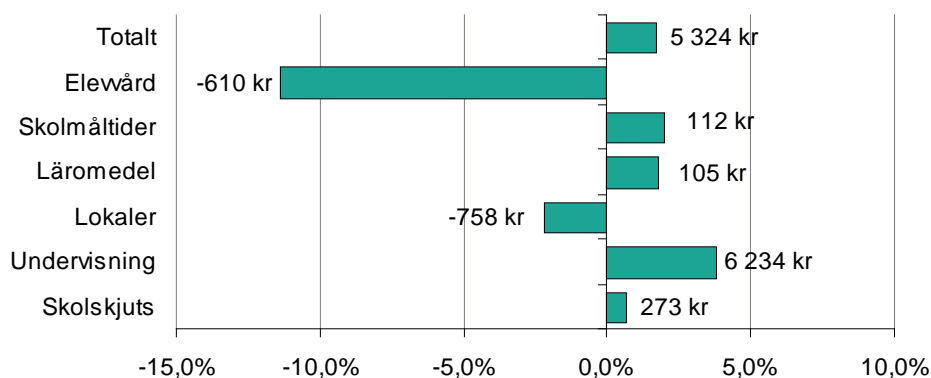
Kostnaderna för lokaler och kostnaderna för skolskjuts står för 10 respektive 12 procent av de totala kostnaderna. Lokalkostnaderna har minskat med 5 procent medan kostnaderna för skolskjuts i princip är oförändrade.

Kostnad per elev

Även om de totala kostnaderna ökat för den obligatoriska särskolan mellan 2007 och 2008 har elevminskningen medfört att kostnaden per elev ökat något. År 2008 uppgick den totala kostnaden per elev, exklusive skolskjuts, till 320 100 kronor, en ökning med knappt 2 procent jämfört med föregående år.

Varför skolskjutsen inte räknas in i den totala kostnaden per elev beror på att övriga kostnadsmått är dividerat med antalet elever i kommunens särskola medan skolskjuts-kostnaderna divideras med antalet särskoleelever folkbokförda i kommunen, oavsett var eleverna går i skola, eftersom kommunerna ansvarar för skolskjutsen för de elever som bor i kommunen

Diagram 16. Förändringen i kostnad per elev¹⁹ mellan 2007 och 2008 i obligatoriska särskolan fördelat på olika kostnadsslag

Elevvården är den kostnad som procentuellt minskat mest jämfört med 2007. Denna kostnad har minskat med drygt 11 procent och uppgick till 4 760 kronor per elev 2008. Även lokalkostnaderna minskade något per elev mellan 2007 och 2008 med cirka 2 procent.

Undervisningskostnaden är den kostnad som ökat mest jämfört med föregående år. Detta kostnadsslag ökade med nästan 4 procent eller 6 200 kronor per elev. Undervisningskostnaden var 171 900 kronor per elev år 2008.

De mindre kostnadsslagen som skolmåltider och läromedel ökade något jämfört med 2007. Denna ökning uppgick till drygt 100 kronor per elev och var 5 700 kronor respektive 5 900 kronor per elev och år 2008.

¹⁹ Den totala kostnaden per elev är exklusive skolskjuts

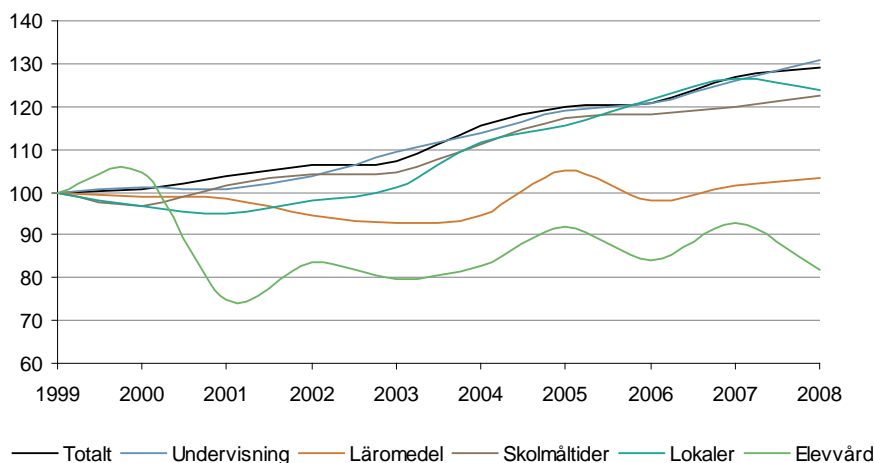
Kostnaden för skolskjuts var 36 800 kronor år 2008 vilket är en ökning med knappt 1 procent jämfört med 2007.

Kostnadsutvecklingen över tid

Kostnaden per elev har ökat med 29 procent i fasta priser mellan 1999 och 2008. Undervisningskostnaderna har ökat med 31 procent under perioden och står för det kostnadsslag som ökat mest. I diagram 17 kan man se att kostnadsutvecklingen för undervisningskostnaderna och lokaler följer de totala kostnaderna per elev relativt stabilt.

De mindre kostnadsslagen, som elevvård och läromedel, fluktuerar över tid. Utvecklingen av skolmåltidskostnaderna är relativt stabil. Här ger små förändringar i kronor räknat stora utslag på grund av de relativt låga kostnaderna.

Diagram 17. Kostnad per elev fördelat på olika kostnadsslag i obligatoriska särskolan 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

Skillnader i kostnad mellan kommuner

Bortsett från de mer extrema värdena dvs. de 10 procent av kommunerna som har de lägsta respektive de 10 procent av kommunerna som har de högsta kostnaderna varierar den totala kostnaden mellan 225 900 kronor och 458 300 kronor per elev. Den största kostnadsslaget, undervisning, varierar mellan 112 700 kronor och 308 300 kronor. Två andra större kostnadsslag, lokaler och skolskjuts, varierar mellan kommunerna med 8 200 kronor och 57 700 kronor respektive 20 500 kronor och 71 700 kronor.

De stora skillnaderna i kostnader per elev kan ha flera orsaker. En orsak är att eleverna i särskolan i ännu högre grad än i andra skolformer har ett varierande stödbehov. Detta kan påverka den genomsnittliga kostnaden avsevärt när elevantalet i kommunen är litet. Ytterligare en orsak är att kostnaden för de elever som är integrerade i grundskolan, vilka utgör cirka 15 procent av eleverna, inte redovisas som kostnader för särskolan utan redovisas istället i grundskolans kostnader. Eftersom särskolekostnader huvudsakligen redovisas för verksamhet som inte är integrerad och vissa specifika särskoleresurser kommer integrerade elever till del blir därför kostnaden per elev överskattat för de kommuner som har en stor andel av eleverna integrerade i grundskolan.

Specialskolan

Utbildningen vid specialskolan är avsedd för barn och ungdomar med dövhet eller hörselskadade som inte kan gå i grundskolan. Utbildningen skall dock så långt det är möjligt motsvara den utbildning som ges i grundskolan men samtidigt utgå från varje elevs förutsättningar (se Skollagen 7 kap. 1 §). För specialskolan gäller i flertalet ämnen samma kursplaner som för grundskolan. För ämnena teckenspråk, svenska, engelska, moderna språk samt rörelse och drama har särskilda kursplaner utarbetats. Dessa har utformats så att de kan användas av alla elever i specialskolan. För döva och hörselskadade elever med utvecklingsstörning gäller dock särskolans kursplaner.

Undervisningen i specialskolan är organiserad i tio årskurser. Döva och hörselskadade elever undervisas dels vid fem skolor med regionala upptagningsområden, dels vid tre riksrekryterande skolor. De tre riksrekryterande skolorna är Åsbackaskolan i Gnesta som har en speciell inriktning på barn och ungdomar med flera funktionshinder, Ekeskolan i Örebro för synskadade elever med ytterligare funktionsnedsättning samt Hällsboskolan i Sigtuna för elever med grava tal- och språkstörningar. Ekeskolan och Hällsboskolan hade intagningsstopp från 1 juli 2001 respektive 1 juli 2002, men återinrättades hösten 2008 som statliga specialskolor.

Sedan den 1 juli 2008 är en ny myndighet, Specialskolemyndigheten (SPSM) huvudman och gemensam myndighet för specialskolan²⁰.

Totala kostnader

Den totala kostnaden för specialskolan uppgick till 398 miljoner kronor år 2008 vilket är en minskning med 8 procent i fasta priser jämfört med år 2007.²¹

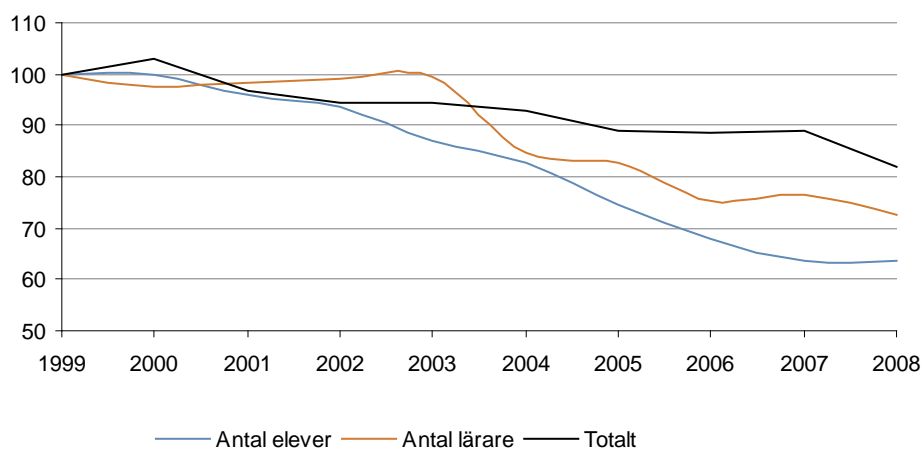
Jämfört med 2007 har samtliga kostnadsslag minskat. De största kostnadsslagen, undervisning och lokaler, har minskat med 7 respektive 8 procent jämfört med föregående år. Kostnaderna för skolskjuts och elevhem har minskat med 12 respektive 14 procent. Kostnaderna för skolmåltider och elevvård har minskat med 6 respektive 10 procent medan läromedelskostnaderna har minskat med 1 procent.

Totalkostnaden är 18 procent lägre 2008 jämfört med 1999. Kostnaden började sjunka 2002 i och med en kraftig nedgång i elevantalet. Elevantalet har minskat med 36 procent och lärarantalet, fasta tjänster, med 27 procent sedan 1999. År 2008 var antalet elever i specialskolan 516 och antalet lärare 225.

²⁰ Specialskolemyndigheten är bildad genom en sammanslagning av Specialpedagogiska institutet, Specialskolemyndigheten och Statens institut för särskilt utbildningsstöd som utgjort en särskild beslutsfunktion i Socialstyrelsen.

²¹ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

Diagram 18. Total kostnad, antalet lärare (heltidstjänster) samt antal elever i specialskolan 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

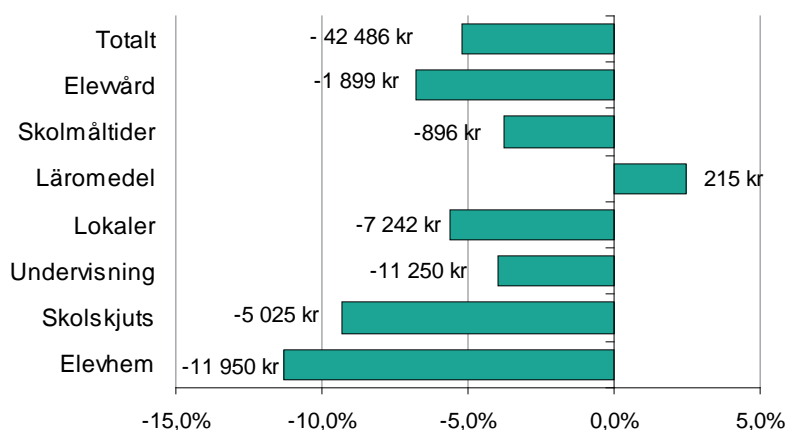

Kostnad per elev

Elevminskningen de senare åren har medfört en ökad kostnad per elev mellan 1999 och 2007. År 2008 minskade dock kostnaden per elev med 5 procent jämfört med 2007 och uppgick till 772 600 kronor. Samtliga kostnadsslag per elev, förutom läromedelskostnaderna, har minskat jämfört med år 2007.

Kostnaderna för elevhem och skolskjuts har den största procentuella minskningen jämfört med 2007, 11 respektive 9 procent. Kostnaden för undervisning är det största kostnadsslaget vilket utgör 35 procent av den totala kostnaden och 273 000 kronor per elev. Jämfört med 2007 minskade undervisningskostnaderna med 4 procent. Lokaler och inventarier utgör 16 procent av den totala kostnaden och 122 000 kronor per elev. Denna kostnad minskade med 6 procent jämfört med 2007. Den enda kostnadsslag som ökade mellan 2007 och 2008 var kostnaderna för läromedel som ökade med 3 procent.

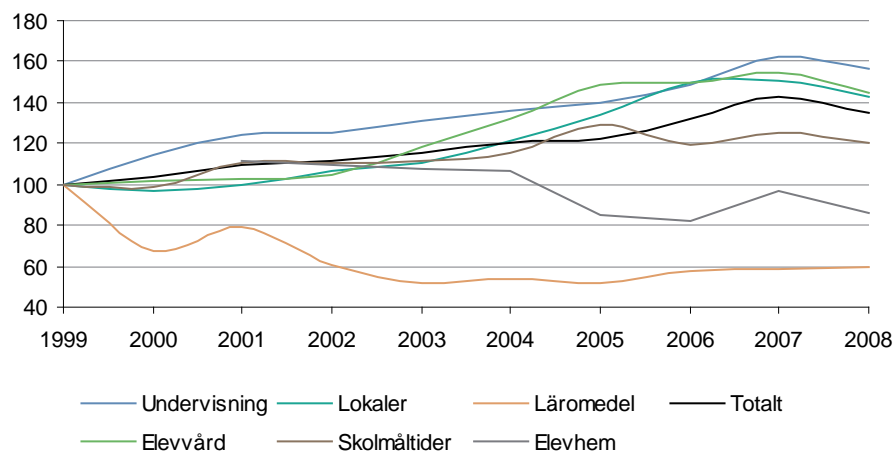
Diagram 19. Förändringen i kostnad per elev mellan 2007 och 2008 i specialskolan fördelat på olika kostnadsslag

Kostnadsutvecklingen över tid

Den totala kostnaden per elev har ökat med 35 procent jämfört med 1999. Fördelat på de olika kostnadsslagen är det undervisning som ökat mest per elev under perioden med 56 procent. Kostnaderna för elevhem och läromedel är de kostnadsslag som minskat under perioden, 14 respektive 40 procent.

Diagram 20. Kostnad per elev fördelat på olika kostnadsslag i specialskolan 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

Gymnasieskolan

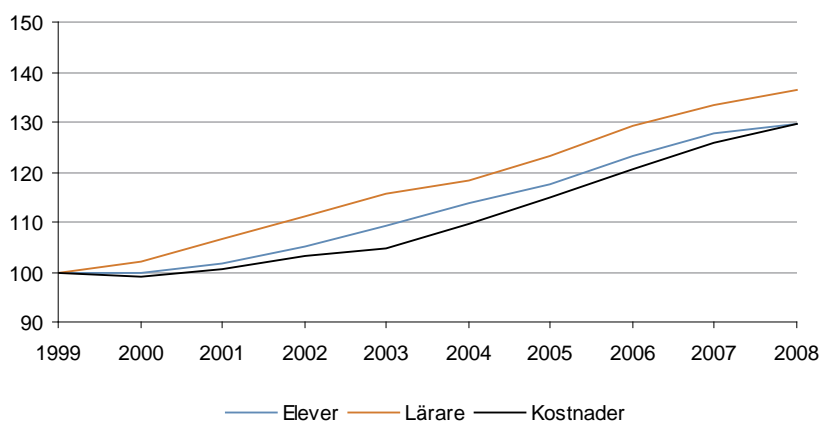
Alla elever som avslutat grundskolan ska erbjudas en gymnasieutbildning av sin hemkommun. Rätten att påbörja en gymnasieutbildning gäller till eleven fyller 20 år. Gymnasieskolan är en avgiftsfri och frivillig skolform. När eleven har påbörjat gymnasieskolan innebär det att den accepterar att följa de bestämmelser som finns angående närvaro och att genomföra utbildningen. Den svenska gymnasieskolan syftar till att ge grundläggande kunskaper för yrkes- och samhällsliv samt för vidare studier. Gymnasieutbildning anordnas av kommuner, landsting och fristående huvudmän. Den innefattar 17 nationella program, specialutformade (SM) och individuella program (IV), International Baccalaureate (IB) samt utbildningar vid fristående skolor.

Totala kostnader

Den totala kostnaden för gymnasieskolan fortsätter att öka. Sedan 1999 har den totala kostnaden ökat med 29 procent i fasta priser²² medan antalet lärare (heltidstjänster) och antalet elever har ökat med 36 respektive 30 procent under samma tidsperiod. År 2008 uppgick den totala kostnaden för gymnasieskolan till 36 miljarder kronor²³, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med föregående år.

Huvuddelen av landets gymnasieutbildningar anordnas av kommunala huvudmän. År 2008 stod dessa för 79 procent (drygt 28 miljarder kr) av den totala kostnaden för gymnasieskolan.²⁴ Fristående gymnasieskolor kostade sammanlagt 6 miljarder kronor²⁵ och utgör därmed 17 procent av den totala kostnaden för gymnasieskolan. Landstingskommunala gymnasieutbildningar kostade 0,6 miljarder kronor, vilket motsvarar 2 procent av den totala kostnaden för gymnasieskolan.

Diagram 21. Total kostnad, antalet lärare (heltidstjänster) samt antal elever i gymnasieskolan totalt, 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

²² Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

²³ Inklusive kostnad för skolskjuts, nystartade och nedlagda fristående skolor samt ersättningar till andra utbildningsanordnare.

²⁴ Inklusive kostnad för skolskjuts och ersättningar till andra utbildningsanordnare.

²⁵ Inklusive nystartade fristående skolor och nedlagda fristående skolor.

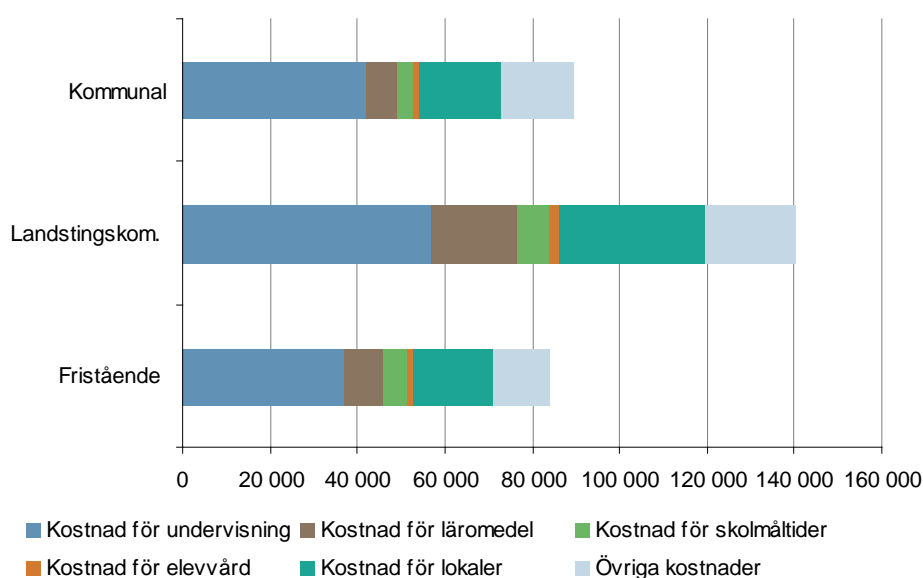
Kostnad per elev

Den genomsnittliga kostnaden per elev för gymnasieskolan uppgick till 92 400 kronor²⁶ år 2008. Kostnaden per elev, exklusive skolskjuts respektive nystartade och nedlagda fristående skolor samt ersättningar till andra utbildningsanordnare, uppgick till 89 100 kronor. Detta innebär att kostnaden i båda fallen är oförändrad jämfört med föregående år.

En elev i kommunal gymnasieskola kostade i genomsnitt 89 600 kronor²⁷ 2008, vilket är en ökning med 1 procent jämfört med 2007. Den genomsnittliga kostnaden för gymnasieskolor med fristående huvudmän var 84 000 kronor per elev. Detta är en minskning med 3 procent jämfört med föregående år, då genomsnittskostnaden var 86 300 kronor per elev (i fasta priser). Fristående huvudmän kan delas in i tre inriktningar, allmän, konfessionell och Waldorf, samt ytterligare två typer av fristående skolor, riksinternat och internationella skolor. År 2008 var kostnaderna per elev för fristående huvudmän, med allmän, konfessionell och Waldorf inriktning, 83 200, 77 400 respektive 99 000 kr. Kostnaderna för riksinternat och internationella skolor uppgick till 149 200 respektive 102 200 kronor per elev. Landstingen erbjuder huvudsakligen naturbruksutbildningar, vilka är kostsamma att anordna. Den genomsnittliga kostnaden för landstingskommunala huvudmän ökade med 1 procent jämfört med år 2007 och uppgick till 140 200 kronor per elev.

Skillnaden i kostnad per elev mellan olika huvudmän samt inriktningar, riksinternat och internationella skolor för fristående huvudmän är påtaglig. Skillnaden beror till stor del på att de olika huvudmännen anordnar olika gymnasieprogram vars kostnader skiljer sig väsentligt åt samt att elevantalet varierar kraftigt.

Diagram 22. Kostnad per elev för gymnasieskolor med kommunala, landstingskommunala och fristående huvudmän, totalt och fördelat på olika kostnadsslag, 2008

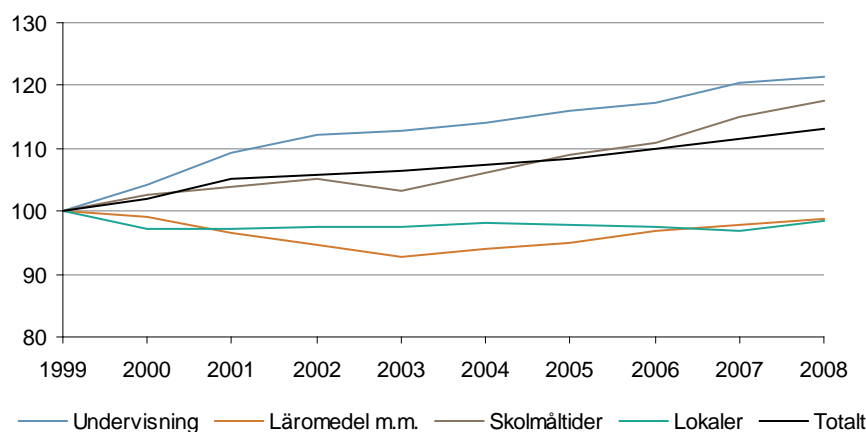
²⁶ Exkl. nystartade och nedlagda fristående skolor.

²⁷ Exkl. skolskjuts

Kostnad för undervisning

Den största kostnadsslaget i gymnasieskolan var undervisning och utgjorde drygt 44 procent av den totala kostnaden. Undervisningskostnaden utgörs främst av lärarlöner men även kostnader för kompetensutveckling ingår i undervisningskostnaderna. Den genomsnittliga undervisningskostnaden för gymnasieskolan var oförändrad jämfört med föregående år och uppgick till 41 300 kronor per elev år 2008. Detta innebär att undervisningskostnaderna har ökat med 21 procent sedan år 1999. För gymnasieskolor med kommunal huvudman ökade undervisningskostnaden med 1 procent jämfört med 2007 och uppgick till 42 000 kronor per elev. Vid gymnasieskolor med fristående huvudman minskade undervisningskostnaden med 2 procent jämfört med 2007 och uppgick till 37 300 kronor per elev. Landstingskommunala huvudmän hade en undervisningskostnad som uppgick till 56 700 kronor per elev, en ökning med 4 procent jämfört med föregående år.

Diagram 23. Kostnad per elev i kommunala gymnasieskolan totalt och fördelat på olika kostnadsslag, 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

Kostnad för lokaler

Lokalkostnaden utgjorde 21 procent av kostnaderna för gymnasieskolan, vilket innebär att lokalkostnaden var den näst största kostnadsslaget för gymnasieskolan. Lokalkostnaden per elev har ökat med 1,5 procent jämfört med föregående år och uppgick till 18 800 kronor. Lokalkostnaden för gymnasieskolor med kommunal respektive fristående huvudman uppgick till 18 700 respektive 18 300 kronor per elev. Lokalkostnaden för landstingskommunala huvudmän ökade med 2 procent och uppgick till 33 600 kronor per elev. Lokalkostnaden per elev är fortfarande hög jämfört med övriga huvudmän.

Kostnad för läromedel

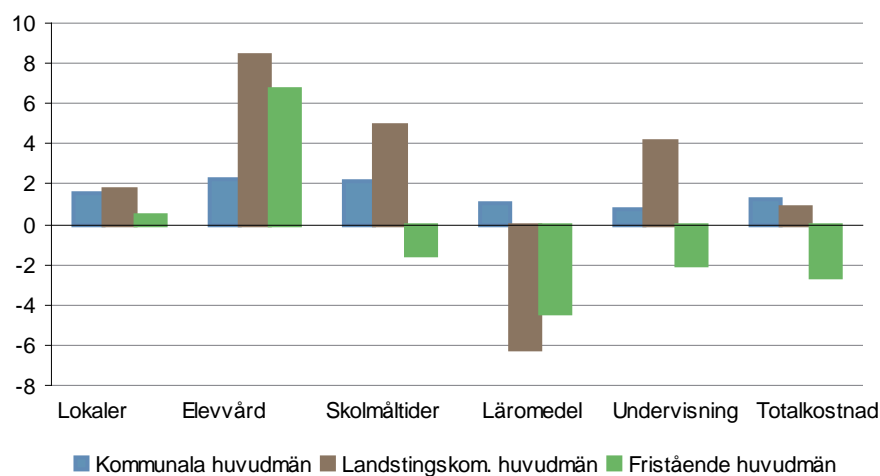
Läromedelskostnaden utgjorde 8 procent av den totala kostnaden för gymnasieskolan och uppgick till 7 400 kronor per elev 2008, en ökning med 1 procent jämfört med föregående år. För kommunal huvudman var läromedelskostnaden 6 900 kronor per elev vilket är en ökning med 1 procent jämfört med föregående år. För fristående huvudmän

minskade kostnaden för läromedel med drygt 4 procent och uppgick till 8 700 kronor per elev. Vid gymnasieskolor med landstingskommunal huvudman uppgick läromedelskostnaden till 19 700 kronor per elev, vilket är en minskning med 6 procent jämfört med föregående år.

Kostnad för elevvård och skolmåltider

Elevvård och skolmåltider utgjorde tillsammans 6 procent av gymnasieskolans kostnader och uppgick till 1 570 respektive 4 000 kronor per elev 2008. Sedan 1999 har kostnaden för elevvård ökat med 40 respektive 18 procent. För kommunala huvudmän uppgick kostnaden för elevvård och skolmåltider till 1 630 respektive 3 700 kronor per elev, en ökning med 2 procent för respektive kostnadsslag jämfört med föregående år. I gymnasieskolor med fristående huvudmän ökade den genomsnittliga kostnaden för elevvård med 7 procent och uppgick till 1 270 kronor per elev. Kostnaden för skolmåltider minskade med 2 procent och uppgick till 5 300 kronor per elev. I landstingskommunala gymnasieskolor ökade kostnaden för såväl elevvård som skolmåltider. Elevvård ökade med 8 procent och uppgick till 2 200 kronor per elev. Kostnaden för skolmåltider ökade med 5 procent jämfört med föregående år och uppgick till 7 600 kronor per elev.

Diagram 24. Procentuell förändring av kostnad per elev för gymnasieskolor med kommunala, landstingskommunala och fristående huvudmän, totalt och fördelat på olika kostnadsslag mellan 2007 och 2008.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolan bygger på den obligatoriska särskolan. Ungdomar som har en utvecklingsstörning och som på grund av de inte bedöms kunna gå i gymnasieskolan, har rätt att tas emot i gymnasiesärskolan. Det gäller också ungdomar som fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada samt ungdomar med autism eller autismliknande tillstånd. Det är styrelsen för särskolan i elevens hemkommun som gör bedömningen.

Gymnasiesärskolan erbjuder yrkesförberedande utbildning i nationella eller specialutformade program på samma sätt som gymnasieskolan. Det finns också ett individuellt program. Individuella programmet riktar sig främst till de elever som inte kan följa en fullständig gymnasieutbildning på ett nationellt eller specialutformat program.

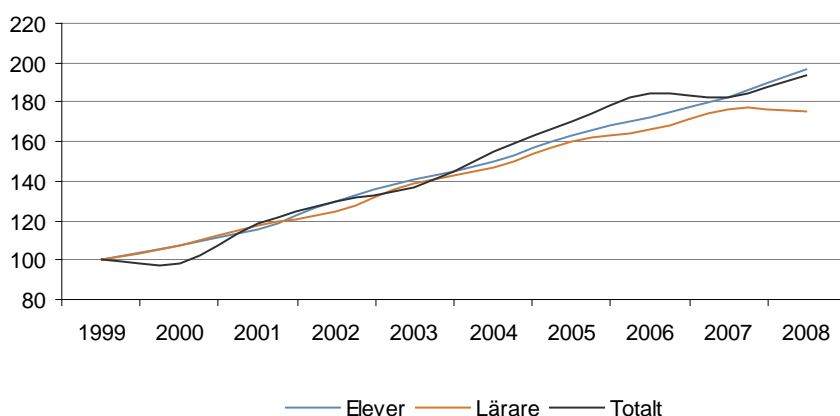
Totala kostnader

De totala kostnaderna för gymnasiesärskolan²⁸ ökade med 6 procent mellan 2007 och 2008 och är nu 2 miljarder kronor.

Antalet elever ökade med 97 procent och antalet lärare (heltidstjänster) ökade med 75 procent mellan 1999 och 2008. Samtidigt har de totala kostnaderna ökat med 93 procent under perioden. Cirka 9 400 elever var mottagna i gymnasiesärskolan 2008 och nästan 2 000 lärare tjänstgjorde samma läsår.

I diagrammet nedan syns en fortsatt ökning av de totala kostnaderna. Detta kan bland annat förklaras av ett stadigt ökande antal elever. Utvecklingen av antalet lärare har matats av 2008.

Diagram 25. Total kostnad, antalet lärare (heltidstjänster) samt antal elever i gymnasiesärskolan 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

²⁸ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges. I denna PM redovisas enbart kostnader för den kommunala särskolan. Utöver de kostnader som redovisas här finns kostnader för kommunala ersättningar till landsting och fristående skolor, 191 312 tkr för gymnasiesärskolan samt 23 050 tkr i statsbidrag till landsting för riksrekryterande utbildningar.

Samtliga kostnadsslag har ökat mellan 2007 och 2008. Undervisningskostnaden är det största kostnadsslaget och står för hälften av kostnaderna i gymnasiesärskolan ökade med 6 procent. Det näst största kostnadsslaget, övriga kostnader, ökade med 7 procent under perioden. I övriga kostnader ingår bland annat kostnader för SYV-verksamhet, skolledning, administration och kostnader för kompetensutveckling såsom kursavgifter men inte lärarlöner eller löner till vikarier.

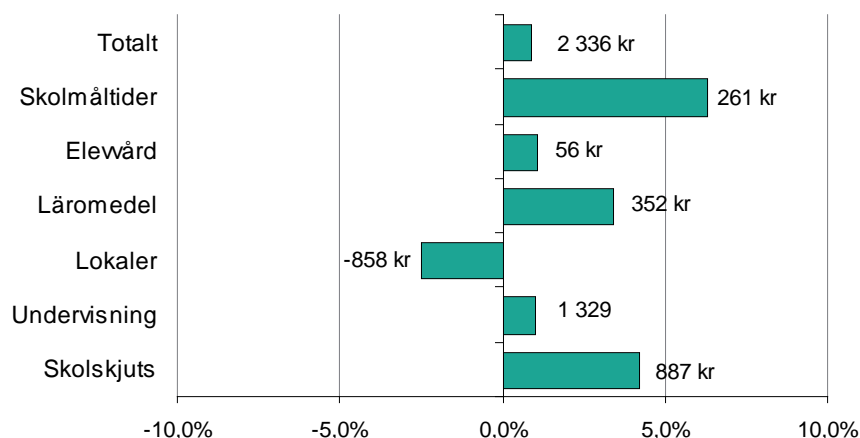
Kostnaden för lokaler och inventarier som står för 13 procent av kostnaderna ökade 3 procent. Kostnaderna för skolskjuts som utgör 10 procent av kostnaderna ökade 9 procent. Skolmältider, elevvård och läromedel som tillsammans utgör 8 procent av kostnaderna ökade 12,7 procent respektive 9 procent under perioden.

Kostnad per elev

De totala kostnaderna ökat med 6 procent medan kostnaden per elev, exkl skolskjuts ökat med 1 procent på grund av elevökningen. År 2008 uppgick den totala kostnaden per elev, exklusive skolskjuts, till 248 300 kronor.

Varför skolskjutsen inte räknas in i den totala kostnaden per elev beror på att övriga kostnadsmått är dividerat med antalet elever i kommunens särskola medan skolskjuts-kostnaderna divideras med antalet särskoleelever folkbokförda i kommunen, oavsett var eleverna går i skola, eftersom kommunerna ansvarar för skolskjutsen för de elever som bor i kommunen

Diagram 26. Förändringen i kostnad per elev²⁹ mellan 2007 och 2008 i gymnasiesärskolan fördelat på olika kostnadsslag

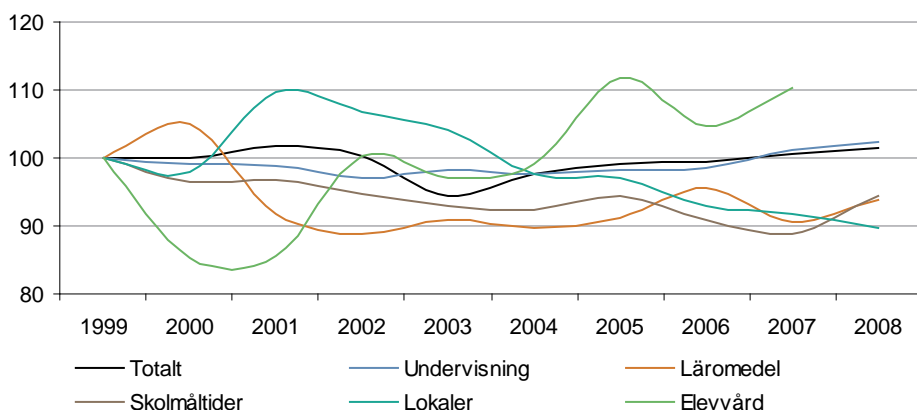
Skolmältiderna är det enskilda kostnadsslaget som uppvisar den högsta procentuella ökningen per elev jämfört med 2007, en ökning med 6 procent eller 261 kronor per elev. Kostnaderna för skolskjuts ökade med 4 procent och kostnaderna för läromedel ökade med drygt 3 procent. Elefvårdskostnaderna och undervisningskostnaderna ökade med 1 procent vardera men i kronor per elev räknat är skillnaderna mellan dessa kostnadsslag stora då undervisningskostnaderna står för hälften av kostnaderna medan elefvårdskostnaderna endast utgör 2 procent. Kostnaden för lokaler och inventarier minskade dock med 2 procent mellan 2007 och 2008.

²⁹ Den totala kostnaden per elev är exklusive skolskjuts

Kostnadsutvecklingen över tid

Kostnaden per elev har ökat med 1 procent i fasta priser mellan 1999 och 2008 medan elevantalet har fördubblats. Kostnaden per elev för elevvård och undervisning ökar med 12 respektive 2 procent under perioden. Kostnaderna för lokaler, läromedel och skolmåltider har minskat under perioden med 6-10 procent.

Diagram 27. Kostnad per elev fördelat på olika kostnadsslag i gymnasiesärskolan 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

Skillnader i kostnad mellan kommuner

Kostnaden per elev varierar stort mellan kommunerna. Bortsett från de mer extrema värdena, dvs. de 10 procent av kommunerna som har de lägsta respektive de 10 procent av kommunerna som har de högsta kostnaderna, varierar den totala kostnaden per elev mellan 152 200 kronor och 407 600 kronor. Undervisningskostnaden varierar mellan 81 200 kronor och 236 500 kronor per elev och år. Lokaler och inventarier samt skolskjuts, varierar mellan kommunerna med 5 500 kronor och 54 200 kronor respektive 1 200 kronor och 46 200 kronor per elev och år.

De stora skillnaderna i kostnader per elev kan ha flera orsaker. En orsak är att eleverna i särskolan i ännu högre grad än i andra skolformer har ett varierande stödbehov. Detta kan påverka den genomsnittliga kostnaden avsevärt när elevantalet i kommunen är litet. Ytterligare en orsak är att kostnaden för de elever som är integrerade i gymnasiesärskolan, vilka utgör knappt 4 procent av eleverna, inte redovisas som kostnader för särskolan utan istället redovisas i gymnasieskolans kostnader. Eftersom särskolekostnader huvudsakligen redovisas för verksamhet som inte är integrerad och vissa specifika särskoleresurser kommer integrerade elever till del blir därför kostnaden per elev överskattad för de kommuner som har en stor andel av eleverna integrerade i gymnasieskolan.

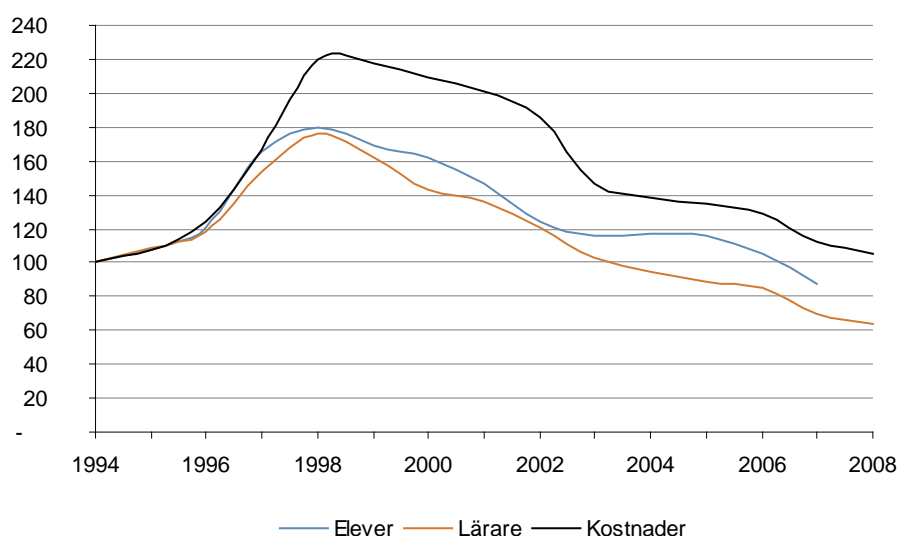
Kommunal vuxenutbildning (komvux)

Kommunal vuxenutbildning består av grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning. Varje kommunmedborgare har rätt att delta i grundläggande vuxenutbildning från och med andra kalenderhalvåret det år han/hon fyller 20 år om han/hon saknar sådana färdigheter som normalt uppnås i grundskolan och är bosatt i landet. Gymnasial vuxenutbildning syftar till att ge vuxna kunskaper och färdigheter motsvarande de som ungdomar får i gymnasieskolan. Påbyggnadsutbildning syftar till att ge vuxna en sådan utbildning som leder till en ny nivå i deras yrke eller till ett nytt yrke.

Totala kostnader

De totala kostnaderna för komvux 2008 uppgick till 3 699 miljoner kronor, en minskning med 7 procent³⁰ sedan föregående år. Sedan 1998 har den totala kostnaden minskat kontinuerligt för varje år och minskningen under denna tidsperiod uppgår till över 50 procent. Jämfört med 1994 har den totala kostnaden däremot ökat med 5 procent. Under samma tidsperiod har antalet elever (avser perioden 1994/95–2007/08) minskat med 13 procent medan antalet lärare (heltidstjänster) minskat med 36 procent.

Diagram 28. Total kostnad, antal lärare (heltidstjänster) samt antal elever i komvux, 1994–2008 (index där 1994 = 100, fasta priser)

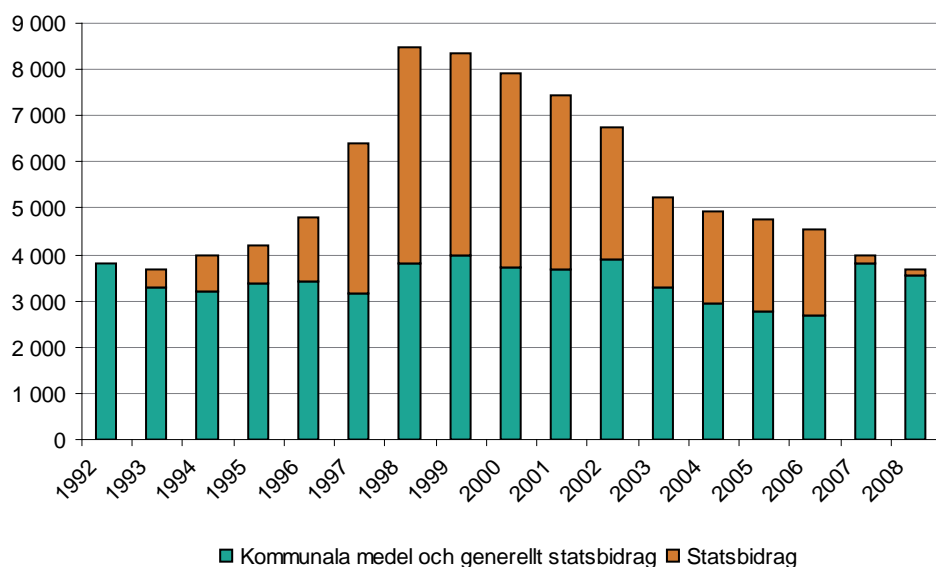

Volym- och kostnadsutvecklingen för komvux kan i huvudsak förklaras av att kommunerna sedan hösten 1993 fått statligt stöd för utbildningsåtgärder inom komvux. De statliga bidragen för Kunskapslyftet utbetalades under åren 1997 och 2002 och ersattes 2003 med statligt stöd för utbildning av vuxna. Under 2006 finansierades den kommunala vuxenutbildningen till 41 procent med riktade statsbidrag. Från och med 2007 har det statliga stödet för utbildning av vuxna utgått och ersatts med ett reducerat generellt

³⁰ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

bidrag som lagts in i det kommunala utjämningsbidraget.³¹ År 2005 överfördes finansieringen av vissa påbyggnadsutbildningar från kommunal till statlig finansiering. Under 2007 och 2008 uppgick det riktade statsbidraget för dessa utbildningar till 91 respektive 131 miljoner kronor.

Diagram 29. Total kostnad (miljoner kr) för komvux, med fördelning på finansiering med kommunala medel och på statsbidrag, 1992–2008 (fasta priser)

Kostnad per heltidsstuderande

Från och med publiceringen av 2008 års kostnadsstatistik har Skolverket gått över till att beräkna antalet heltidsstuderande i komvux enligt verksamhetspoäng. Tidigare har beräkningen grundats på undervisningstimmar vilket gör att 2008 års uppgifter inte är helt jämförbara med tidigare års uppgifter. För kalenderåren 2004–2007 finns dock parallella uppgifter på kommunnivå baserade på både verksamhetspoäng och undervisningstimmar. Med anledning av detta jämförs uppgifterna som längst tillbaka till då verksamhetspoängberäkningen infördes dvs. 2004.

Samtidigt som de totala kostnaderna för komvux har minskat med 7 procent sedan 2007 har antalet elever omräknat till heltidsstuderande minskat med 22 procent under samma tidsperiod. Räknat per heltidsstuderande var kostnaden för den utbildning som samtliga huvudmän anordnat eller upphandlat 44 000 kronor per heltidsstuderande 2008, en ökning med 20 procent jämfört med föregående år. Motsvarande kostnad för grundläggande vuxenutbildning samt för gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning var 40 800 respektive 44 900 kronor, vilket motsvarar en ökning med 16 respektive 21 procent jämfört med föregående år.

³¹ Under 2007 utgick det också riktat statsbidrag med 68,9 miljoner kronor till kommuner som genomfört förhållandevis fler yrkesinriktade kurser under 2006 än som det riktade bidraget förutsatte. Bidraget finansierades med statsbidrag som återbetalats av kommuner som inte hade anordnat utbildningar under 2006 i den omfattning som det utbetalade statsbidraget förutsatte.

Kostnaden per heltidsstuderande med kommun eller landsting som utbildningsanordnare (exklusive upphandlad utbildning) uppgick till 48 500 kronor, en ökning med 31 procent jämfört med föregående år. För grundläggande vuxenutbildning samt gymnasial vuxenutbildning och påbyggnadsutbildning var motsvarande kostnad 42 300 respektive 50 500 kronor, vilket motsvarar en ökning med 20 respektive 34 procent jämfört med föregående år.

Tabell 1: Total kostnad för komvux samt kommunala kostnader (exkl. upphandlad utb.) fördelade på kostnadsslag.

	Kostnad (mkr)	Andel (%)	Kostnad per heltids- studerande (kr)
Totalt	3 699	100	44 000
därav av kommunen anordnad utbildning			
Totalt	2 927	100	48 500
därav undervisning	1 489	51	24 700
lokaler	468	16	7 700
läromedel/utr./bibl.	127	4	2 100
elevvård	16	1	300
övrigt	828	28	13 700

Ungefär en femtedel av den totala kostnaden 2008 bestod av kostnader för upphandlad utbildning dvs. utbildning som köpts in av externa anordnare som studieförbund, folkhögskolor och privata anordnare. Andelen var ungefär densamma som föregående år.

Kommunernas kostnad för kommunal vuxenutbildning utgjordes av undervisning, 51 procent, lokaler/inventarier, 16 procent, läromedel och utrustning, 4 procent, elevvård, 1 procent, samt övrigt, 28 procent. Undervisningskostnaden per heltidsstuderande uppgick till 24 700 kronor medan kostnaden per heltidsstuderande för lokaler/inventarier uppgick till 7 700 kronor. För läromedel och utrustning samt elevvård var motsvarande siffror 2 100 respektive 300 kronor per heltidsstuderande. Jämfört med föregående år har de olika kostnadsslagen per heltidsstuderande ökat med mellan 20 och 35 procent, där läromedel står för den största ökningen. Sedan 2004 har kostnaden för undervisning och lokaler/inventarier ökat med 9 respektive 6 procent. Motsvarande siffror för läromedel och utrustning samt elevvård är en ökning med 3 respektive 10 procent.

Kostnaden per elev i landstingens komvux

Vid landstingen, som erbjuder gymnasial vuxenutbildning inom det kostnadskrävande området naturbruk, kostade utbildningen i genomsnitt 125 900 kronor per heltidsstuderande. Jämfört med föregående år är kostnaden per heltidsstuderande oförändrad. Den största kostnaden för landstingen utgjordes av lokaler/inventarier, 30 procent, följt av undervisning, 22 procent och läromedel, utrustning m.m. 19 procent. Jämfört med kommunernas kostnad för komvux var andelen undervisningskostnad mindre än hälften för landstingen och andelen kostnad för läromedel, utrustning m.m. var fem gånger så hög.

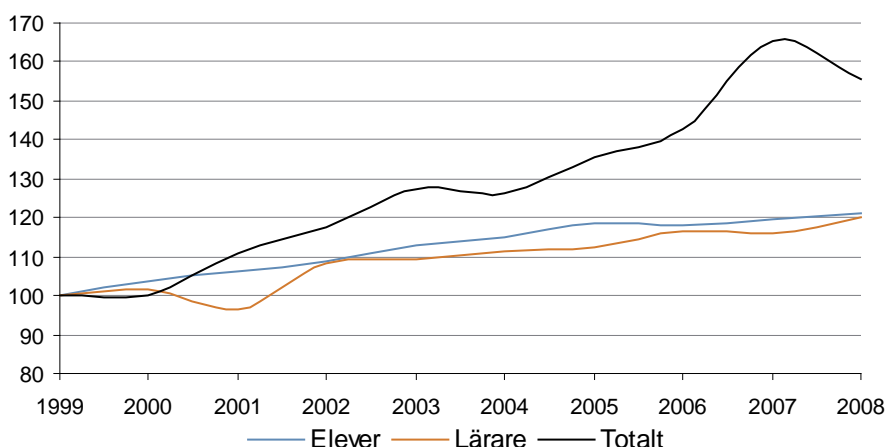
Särvux

Särvux är en egen skolform som följer samma läroplan som gymnasieskolan och kommunala vuxenutbildningen. Däremot har särvux egna kursplaner och timplaner. Skolorna vänder sig till vuxna utvecklingsstörda som vill komplettera sin utbildning. Utbildningen bedrivs i form av fristående kurser och syftar till att ge kunskaper motsvarande de som ges i den obligatoriska särskolan och i gymnasiesärskolans nationella program. Eleverna kan välja att studera en enda kurs eller olika kombinationer av kurser.

Totala kostnader

De totala kostnaderna för särvux uppgick till 194 miljoner kronor år 2008, vilket är en minskning med nästan 6 procent jämfört med 2007.³² I diagrammet nedan syns en ökning av de totala kostnaderna med 56 procent mellan 1999 och 2008 medan både antalet elever och antalet lärare ökat med 20 procent under perioden. År 2008 minskar de totala kostnaderna trots att antalet elever och lärare ökat något. År 2008 fanns cirka 5 000 elever och 270 lärare i särvux.

Diagram 30. Total kostnad, antalet lärare (heltidstjänster) samt antal elever i särvux 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

Undervisningskostnaderna, som står för 65 procent av de totala kostnaderna, har ökat med 4 procent mellan 2007 och 2008. Det kostnadsslag som minskat mest under samma period är övriga kostnader, d.v.s. alla kostnader utom undervisning, lokaler, läromedel och elevvård. Övriga kostnader har minskat med 33 procent jämfört med året innan.

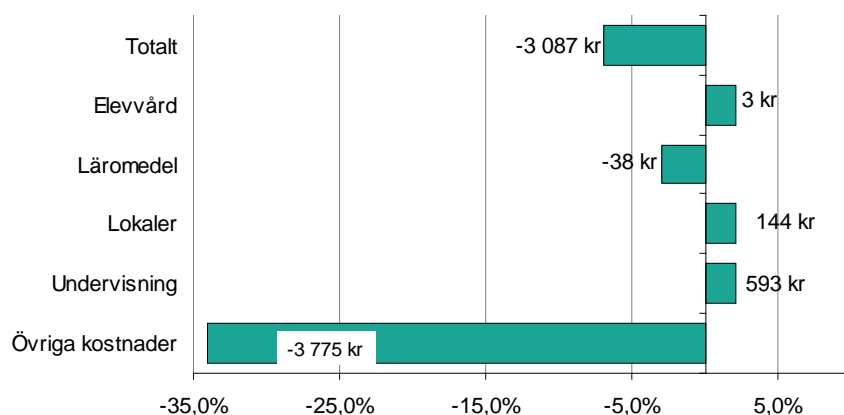
Läromedelskostnaden har minskat under samma period med 5 procent och lokalkostnaden har ökat med nästan 5 procent. Elevvårdskostnaden har ökat med 2 procent men står för mindre än 1 procent av de totala kostnaderna.

Kostnad per elev

De totala kostnaderna per elev har minskat med 7 procent mellan 2007 och 2008. År 2008 uppgick den totala kostnaden per elev till 38 200 kronor.

³² Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

Diagram 31. Förändringen i kostnad per elev mellan 2007 och 2008 i särvux fördelat på olika kostnadsslag

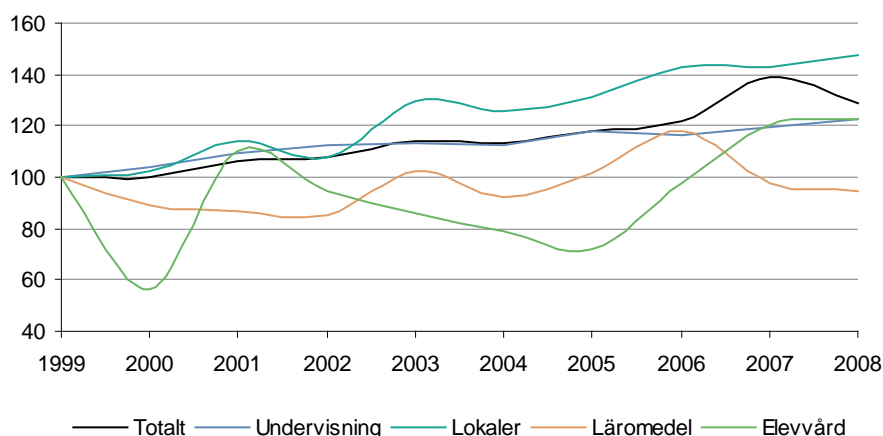

Förutom övriga kostnader, som minskat med 34 procent, har även läromedelskostnaderna minskat något jämfört med 2007. Kostnaderna för elevvård lokaler och undervisning ökade med 2 procent mellan 2007 och 2008.

Kostnadsutvecklingen över tid

I diagram 32 kan man se att kostnaden per elev har ökat med 29 procent i fasta priser mellan 1999 och 2008. Kostnaden för undervisning, som utgör den största delen av den totala kostnaden per elev, har ökat med 23 procent medan små kostnadsslag som läromedel och elevvård varierar kraftigt över tid. Lokalkostnaderna som står för ungefär en tiondel av de totala kostnaderna per elev har ökat med 47 procent sedan 1999.

Diagram 32. Kostnad per elev fördelat på olika kostnadsslag i obligatoriska särskolan 1999–2008 (index där 1999=100, fasta priser)

Skillnader i kostnad mellan kommuner

Kostnaden per elev varierar mellan kommunerna. Bortsett från de mer extrema värdena, dvs. de 10 procent av kommunerna som har de lägsta respektive de 10 procent av kommunerna som har de högsta kostnaderna, varierar den totala kostnaden per elev

mellan 63 600 kronor och 14 200 kronor. Undervisningskostnaden varierar mellan 10 300 kronor och 39 400 kronor per elev och år. Lokaler och inventarier samt läromedel, varierar mellan kommunerna med 0 kronor och 11 000 kronor respektive 0 kronor och 2 600 kronor per elev och år.

Svenskundervisning för invandrare (sfi)

Svenskundervisning för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället. Varje kommun är skyldig att se till att sfi erbjuds de personer som saknar de grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen avser att ge. Detta gäller från och med andra halvåret det år de fyller sexton år.

Totala kostnader och kostnad per elev

Kursplanen för sfi gör det möjligt för deltagarna att kombinera eller integrera kurser inom sfi med studier i grundläggande eller gymnasial vuxenutbildning, praktik, förvärvsarbete eller annan sysselsättning. Antalet heltidsstuderande beräknas sedan 2004 genom att ta hänsyn till såväl undervisningstid som tid i praktik.

Kommunernas kostnader för sfi uppgick 2008 till 1 550 miljoner kronor, en ökning med 21 procent³³ sedan 2007. Kostnaden per elev, omräknat till heltidsstuderande, var 36 300 kronor, en ökning med 15 procent i jämförelse mot föregående år. Kostnadsökningen per heltidsstuderande förklaras av att antalet heltidsstuderande har ökat med 5 procent dvs. med mindre än den totala kostnaden. Sett över en femårsperiod har dock kostnaden per heltidsstuderande minskat med 8 procent.

Tabell 2. Total kostnad och kostnad per heltidsstuderande för sfi 2004–2008 (löpande priser)

År	Total kostnad (tkr)	Antal heltidsstuderande	Kostnad per heltidsstuderande (kr)
2004	850 008	23 298	36 500
2005	897 250	27 334	32 800
2006	1 023 167	33 334	30 700
2007	1 241 170	40 554	30 600
2008	1 549 589	42 736	36 300

³³ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.

Kompletterande utbildningar

En kompletterande utbildning är en utbildning som anordnas av en enskild fysisk eller juridisk person och antingen utgör ett komplement till gymnasieskolan eller motsvarande utbildningar eller har lägst genomgången gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning eller viss yrkeserfarenhet som antagningskrav men som inte kan anses vara jämförbar med en högskoleutbildning enligt högskolelagen. Exempel på kompletterande utbildningar är konstutbildningar, hantverksutbildningar, dansutbildningar, utbildningar inom design och mode, ekonomi, teknik och hälsa.

Total kostnad och kostnad per årselevplats

Den totala kostnaden för utbildningar som berättigar till studiestöd och/eller statsbidrag uppgick 2008 till 348 miljoner kronor. Jämfört med föregående år har den totala kostnaden minskat med 1 procent³⁴. Kostnaden per årselevplats uppgick till 107 600 kronor, en minskning med 1 procent jämfört med föregående år. Att kostnaden per årselevplats har minskat något beror på att antalet årselevplatser är oförändrat. Sett över en femårsperiod har dock kostnaden per årselevplats ökat med 5 procent.

Tabell 3. Total kostnad och kostnad per årselevplats för kompletterande utbildningar med studiestöd och/eller statsbidrag.

		Kostnad per		
		Kostnad (tkr)	Andel (%)	årselevplats (kr)
Totalt		347 887	100	107 600
därav	undervisning	147 682	42	45 700
	lokaler och inventarier	75 153	22	23 200
	läromedel/utrustn./bibl.	35 013	10	10 800
	elewård	1 563	0	500
	övrigt	88 476	25	27 400

Det största kostnadsslaget var undervisning som utgjorde 42 procent av de kompletterande utbildningarnas kostnader. Undervisningskostnaden per årselevplats uppgick till 45 700 kronor. Jämfört med föregående år har kostnaden per årselevplats för undervisning ökat med 1 procent medan kostnaden för lokaler/inventarier minskat med 13 procent. Under samma tidsperiod har kostnaden per årselevplats för läromedel ökat med 15 procent medan kostnaden för elevvård har minskat med 5 procent.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna som uppgifterna är hämtade från så hittar du dem på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) under länken statistik och respektive skolform. Där finns statistik om kostnader för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning verksamhetsår 2008 på riks- läns- och kommunnivå.

³⁴ Jämförelser med tidigare år görs i fasta priser om inget annat anges.